

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

ΛΟΓΟΙ

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΝΙΚΕΙΟΙ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΝΤΕΣ ΕΙΣ ΕΠΗΚΟΟΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως.

ΕΝ ΑΙΓΙΝΗ,

ΕΝ ΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑ Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΚΟΣΜΗΤΗ.

1829.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΕΥΚΟΛΗΣ

ΑΘΗΝΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΪΠΗ

ΛΟΓΟΙ

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΙ ΚΑΙ ΕΠΗΙΚΕΙΟΙ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΝΤΕΣ ΕΙΣ ΕΠΗΚΟΟΝ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

ΕΝ ΑΙΓΙΝΗΙ,

ΕΝ ΤΗ ΕΘΝΙΚΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑ Γ. ΔΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΚΟΣΜΗΤΗ.

1829.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΤΥΧΟΝΤΩΝ

ΛΟΤΟΙ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΤΟΥ ΔΑΔΤ

122716

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΤΟΥ ΔΑΔΤ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΟΝ ΤΟΥ ΔΑΔΤ

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

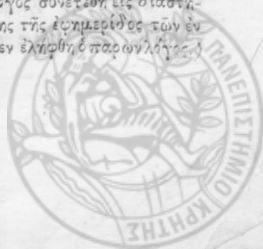
ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΟΡΔΟΝ

ΝΟΕΛ ΜΠΑΪΡΩΝΑ

Ἀποθανόντα κατὰ τὴν 6 Ἀπριλλίου τοῦ 1824
ἔτους, τῇ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἐν Μεσολογγίῳ,
ὅπου καὶ αὐτοσχεδιασθεὶς (*) εἰς τὸ κοινότα-
τον ὕφος, ἐξεφωνήθη ἐπ' Ἐκκλησίας.

Τί ἀνέλπιστον συμβεβηκός! τί ἀξιοθρήνητον
δυστύχημα! ὀλίγος καιρὸς εἶναι, ἀφ' οὗ ὁ λαὸς
τῆς πολυπαθοῦς Ἑλλάδος ὅλος γὰρ καὶ ἀγαλλί-
ασις ἐδέχθηκεν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ τὸν
ἐπίσημον τοῦτον ἄνδρα, καὶ σήμερον ὅλος
θλίψις καὶ κατῆφεια καταβρέχει τὸ νεκρικόν
του κρεβάτι μὲ πικρότατα δάκρυα, καὶ ὀδύ-
ρεται ἀπαρηγόρητα. Ὁ γλυκύτατος χαιρετισμὸς,
ΧΡΙΣΤΟΣ ἈΝΕΣΤΗ, ἔγεινεν ἄχαρις τὴν ἡμέραν
τοῦ Πάσχα εἰς τὰ χεῖλη τοῦ Ἑλλήνος Χριστι-
ανοῦ, καὶ ἀπαντῶντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον,
πρὶν τοῦ εὐχηθῆ ταῖς καλαῖς ἑορταῖς, ἐρωτοῦσε:

(*) Εἴμεθα ἐντελῶς πληροφορημένοι καὶ χρεωστοῦμεν νὰ
κοινοποιήσωμεν ὅτι ὁ ἐκδιδόμενος λόγος συνετέθη εἰς διάστη-
μα τριῶν τεσσάρων ὡρῶν. (Ὁ ἐκδότης τῆς ἡμερησίας τῶν ἐν
Μεσολογγίῳ Ἑλληνικῶν Χρονικῶν, ὅθεν ἐλήφθη ἡ παρῶν λόγος.)

« πῶς εἶναι ὁ Μολόρδος; γιλιάρδες ἄνθρωποι, συναγμένοι νὰ δώσουν μεταξύτους τὸ Θεῖον φιλῆμα τῆς ἀγάπης εἰς τὴν εὐρυχωρὴν πεδιάδα ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος τῆς πόλεώς μας, ἐφαινονταν ὅτι ἐσυνάχθησαν μόνον καὶ μόνον νὰ παρακαλέσουν τὸν ἐλευθερωτὴν τοῦ Παντός διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ συναγωνιστοῦ τῆς ἐλευθερίας τοῦ Γένους μας.

Καὶ πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ συντριβῆ ἡ καρδία ὄλων; νὰ μὴ καταπικραθοῦν ὄλων τὰ χεῖλη; εὐρέθηκεν ἄλλην φορὰν τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἑλλάδος εἰς περισσότερην χρεῖαν καὶ ἀνάγκην παρὰ εἰς τὴν ἐποχὴν, εἰς τὴν ὁποῖαν ὁ πολυθρήνητος Μολόρδ Μπαΐρων ἀπέρασε μὲ κίνδυνον καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς του εἰς τὸ Μισολόγγι; καὶ τότε καὶ εἰς ὅσον καιρὸν συνέζησε μαζί μας, δὲν ἐθεράπευσε τὸ πλουσιωπάροχόν του χεῖρ ταῖς δεινόταταις χρεῖαις μας, χρεῖαις ὅπου ἡ πτωχεία μας ταῖς ἀφινεν ἀδιόρθωταις; πόσα ἄλλα καλὰ, πολὺ ἀκόμη μεγαλύτερα, ἐλπίζαμεν ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἄνδρα; καὶ σήμερον, ἀλοίμηνον!, σήμερον ὁ πικρὸς τάφος καταπίνει καὶ αὐτὸν καὶ ταῖς ἐλπίδαις μας!

Ἀλλὰ δὲν ἤμποροῦσε ταχὺ καθήμενος καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ἀναπαυόμενος καὶ χαίρομενος τὰ καλὰ τῆς Εὐρώπης, νὰ τρέξῃ μὲ

μόνην τὴν μεγαλοδωρίαν τῆς καρδίας του εἰς
 βηθειάν μας; τὸ τοῦ ἀρκοῦσε διὰ ἡμᾶς, ἐπειδὴ
 ἡ δοκιμασμένη φρόνησις, καὶ βαθεῖα ἐμπει-
 ρία τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς καὶ Διοικητοῦ
 μας ἤθελεν ἐξικονομήσει μὲ μόνα τὰ μετα
 αὐτὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν μερῶν τούτων· ἀλλὰ,
 ἂν ἀρκοῦσε τοῦτο διὰ ἡμᾶς, δὲν ἀρκοῦσεν, ὅχι,
 διὰ αὐτὸν πλασμένος ἀπὸ τὴν φύσιν, διὰ νὰ
 ὑπερασπιζεται πάντοτε τὰ δικαιώματα τοῦ ἀν-
 θρώπου, ὅπου καὶ ἂν ταῖς ἐδόλεπε καταπατημέναι,
 γεννημένος εἰς ἐλευθέρων καὶ πάνσοφον ἔθνος,
 θειμμένος ἀπὸ μικρῶς μὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν
 συγγραμμάτων τῶν ἀθιανάτων προγόνων μας. τὰ
 ὅποια διδάσκουν ὅσους ἠξεύουσιν νὰ τὰ διαβά-
 σουν, ὅχι μόνον τί εἶναι, ἀλλὰ καὶ τί πρέπει
 νὰ ᾔηται, καὶ τί ἠμπορεῖ νὰ ᾔηται ὁ Ἄνθρωπος,
 εἶδε τὸν ἐξαχρειωμένον, τὸν αλυσοδεμένον ἄνθρω-
 πον τῆς Ἑλλάδος νὰ ἀποφασίσῃ νὰ ἐπιχειρισθῇ
 διὰ νὰ συντριψῇ ταῖς φρικταῖς ἀλυσταῖς του,
 καὶ τὰ συντρίμματα τῶν ἀλύσεων του νὰ κάμῃ
 κοφτερὰ σπαθία διὰ νὰ ξαναποχτήσῃ μὲ τὴν
 βίαν ὅ,τι τοῦ ἀρπαξεν ἡ βία, εἶδε, καὶ ἀφη-
 σεν ὅλαις ταῖς πνευματικαῖς καὶ σωματικαῖς
 ἀπολαυσταῖς τῆς Εὐρώπης, καὶ ἤθελε νὰ κακο-
 παθήσῃ καὶ νὰ ταλαιπωρηθῇ μαζὴ μας, συναγα-
 γιζόμενος ὅχι μόνον μὲ τὸν πλοῦτόν του, τὸν

ὅποιον δὲν ἐλυπήθηκεν, ὄχι μόνον με τὴν γνώσιν του, τῆς ὁποίας μᾶς ἔδωκε τόσα σωτηριώδη σημεῖα, ἀλλὰ καὶ με τὸ σπαθί του ἀκονισμένον ἐναντίον τῆς τυραννίας καὶ τῆς βαρβαρότητος ἦλθεν, εἰς ἓνα λόγον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν οἰκιακῶν του, με ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν Ἑλλάδα· πῶς λοιπὸν νὰ μὴ συντριβῆ ὄλων μας ἡ καρδιά διὰ τὴν στέρησιν αὐτοῦ τοῦ ἀνδρός; πῶς νὰ μὴ κλαύσωμεν τὴν στέρησίν του ὡς Γενικὴν στέρησιν ὄλου τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους;

Ἀλλὰ ἔως αὐτοῦ, ἀδελφοί, εἶδατε τὸν φιλελεύθερον, τὸν πλούσιον, τὸν ἀνδρείον ἄνθρωπον, τὸν ἀληθινὸν φιλέλληνα, εἶδατε τὸν εὐεργέτην τοῦτο φθάνει βέβαια διὰ νὰ μᾶς κινήσῃ τὰ δάκρυα· δὲν φθάνει ὅμως, δὲν φθάνει, διὰ τὴν ὑπόληψίν του καὶ διὰ τὸ μέγεθος τοῦ ἐνδόξου ἐπιχειρήματός του· αὐτὸς, τοῦ ὁποίου κλαίωμεν τὸν θάνατον ἀπαρηγόρητα, εἶναι ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ εἶδός του ἔδωκε τὸ ὄνομά του εἰς τὸν αἰῶνά μας· Ἡ εὐρυχωρία τοῦ πνεύματός του, καὶ τὸ ὕψος τῆς φαντασίας του δὲν τὸν ἄφησαν νὰ πατήσῃ τὰ λαμπρά, πλὴν κοινὰ, ἔγνη τῆς φιλολογικῆς τῶν παλαιῶν δόξης· ἐπίασε νέον δρόμον, δρόμον τὸν ὅποιον ἡ γερωντικὴ πρόληψις ἐπροσπάθησε καὶ προσπαθεῖ ἀκόμη

νά τὸν κλείσῃ εἰς τὴν σοφὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ ὅσω ζοῦν τὰ συγγραμμάτα του (καὶ θὰ ζοῦν ὅσω ζῇ ὁ κόσμος) θέλει μείνει πάντοτε ὁ δρόμος αὐτὸς ἀνοιχτός, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς, καθὼς καὶ ὁ ἄλλος, εἶναι δρόμος ἀληθινῆς δόξης. Ἐδῶ παρατρέχω ὅσα μὲ βιάζει νὰ σᾶς κοινοποιήσω τὸ βαθύ σέβας καὶ ὁ μέγας ἐνθουσιασμός, ὅπου πάντοτε ἔπνευσεν εἰς τὴν καρδίαν μου ἡ ἀνάγκη τῶν συγγραμμάτων του, καὶ τὸν ὅποιον αἰσθάνομαι τώρα σφοδρότερον ἀπὸ ἄλλην φορὰν· ἐγκωμιάσῃ καὶ ἐγκωμιάζει τὸν ποιητὴν τοῦ αἰῶνός μας ὅλη ἡ σοφὴ Εὐρώπη, καὶ θέλει τὸν ἐγκωμιάσουν ὅλοι οἱ αἰῶνες, ἐπειδὴ ἐγεννήθηκε διὰ ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ διὰ ὅλους τοὺς αἰῶνας.

Ἐνας ἄλλος συλλογισμὸς μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν, συλλογισμὸς τόσον ὀρθὸς καὶ ἀληθινός, ὅσον προσαρμοσμένος εἰς τὴν περίστασιν τῆς Πατρίδος μας· ἀκούσατε, Ἕλληνες, μὲ προσοχὴν αὐτὸν τὸν συλλογισμὸν, ἐπειδὴ θέλω νὰ γενῆ καὶ συλλογισμὸς ἐδικός σας, καὶ συλλογισμὸς παντοτινός.

Πολλὰ ἐστάθησαν τὰ λαμπρὰ ἔθνη εἰς τὸν κόσμον, ἀλλὰ ὀλιγώταται ἡ ἐποχαῖς τῆς ἀληθινῆς τους λαμπρότητος· ἓνα ὅμως φαινόμενον, στοχάζομαι, λείπει ἀπὸ τὰ χρονικά ὅλου τοῦ

λαμπροῦ κόσμου, φαινόμενον, διὰ τὸ ὅποιον ἐδισταζεν, ἂν ποτὲ ἤμπορῆ νὰ φανῆ, καὶ αὐτὸς ὁ παρατηρητικὸς νοῦς τῆς φιλοσοφίας. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη τῆς γῆς ἐπέσαν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἑνὸς εἰς τὰ χέρια τοῦ ἄλλου αὐθέντου. Κάποτε ἐκαλλιπέρευσαν, κάποτε ἐχειροτέρευσαν· πούθεν ὁμοίως τὸ μάτι τοῦ ἱστορικοῦ δὲν εἶδε καὶ ἓνα ἔθνος κατασκληρωμένον ἀπὸ βαρβάρους, καὶ μαλιστα θορβάρους ριζωμένους ἀπὸ αἰῶνας εἰς αὐτὸ τὸ ἔθνος, δὲν τὸ εἶδε, λέγω, νὰ ξεσκληθῆ ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ ἰδοῦ τὸ φαινόμενον· τοῦτο σημεῖον παρόησιζεται κατὰ πρώτην φοράν εἰς τὸν κόσμον, καὶ φαίνεται εἰς μοναχὴν τὴν Ἑλλάδα, νὰ, εἰς μοναχὴν τὴν Ἑλλάδα φαίνεται· τὸ βλέπει μακρόθεν ὁ φιλόσοφος, καὶ χάνει τὸν δισταγμὸν του, τὸ βλέπει ὁ ἱστορικὸς καὶ ἐτοιμίζεται νὰ τὸ διηγηθῆ ὡς νέαν ἀνακαλύψιν τῆς τύχης τῶν ἔθνων· τὸ βλέπει ὁ πολιτικὸς, καὶ γίνεται σκεπτικώτερος καὶ προφυλαχτικώτερος· τὸσον παράδοξος εἶναι ὁ καιρὸς, εἰς τὸν ὅποιον ζούμεν, ἀγαπητοί μου Ἕλληνες· ἡ ἐπαναστασις τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι ἐποχὴ τοῦ ἔθνους μας μόνον, εἶναι ἐποχὴ ὅλων τῶν ἔθνων, ὅλων τῶν αἰώνων, ἐπειδὴ, καθὼς σὰς εἶπα, εἶναι φαινόμενον μοναδικὸν εἰς τὴν πολιτικὴν καταστάσιν τῶν ἔθνων.

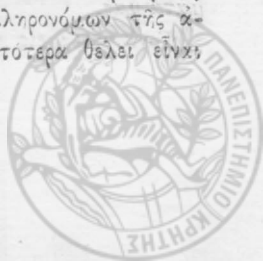
Αὐτὸ τὸ μοναδικὸν φαινόμενον ἐπαρτήρησεν ὁ μέγας νοῦς τοῦ μεγαλόφρονος, τοῦ πολυβρηνήτου Μπαΐρων, καὶ ἠθέλησε νὰ ἐνώσῃ τὴν ἀθανατὴν του δόξαν μὲ τὴν δόξαν σας, καὶ νὰ γράψῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν λαμπρῶν σας κατορθωμάτων· δὲν ἔγιναν καὶ ἄλλαις ἐπανάστασιν εἰς ταῖς ἡμέραις του; κάμμιν ὅμως δὲν ἠκολούθησε, κάμμιν δὲν ὑπερασπίσθη, ἐπειδὴ εἶναι πολλὰ διαφορετικὸς ὁ χαρακτῆράς τους, καὶ πολλὰ διαφορετικὴ ἡ φύσις τους· ἡ μοναχὴ δόξα τῆς Ἑλλάδος ἦτον ἄξια δόξα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον δοξολογοῦν ὅλα τὰ σοφὰ στόματτα. Βλέπετε λοιπὸν, ὦ Ἕλληνες, βλέπετε εἰς τί καιρὸν ζῆτε, εἰς τί ἀγῶνα ἐμβήκατε; βλέπετε ὅτι μὲ τὴν δόξαν σας δὲν ἠμπορεῖ νὰ συγκριθῇ κάμμιν δόξα περασμένη; Οἱ φιλελεύθεροι, οἱ φιλάνθρωποι, οἱ φιλόσοφοι ὅλων τῶν ἐθνῶν, σὰς χαιρετοῦν ὅλοι μακρόθεν, ὅλοι σὰς συγχαίρονται, ὅλοι σὰς ἐμψυχόνουν, καὶ ὁ ποιητὴς τῶν καιρῶν μας, ἀγκυλὰ καὶ στεφανωμένος ἀθανασίαν, ἐζήλευσε τὴν δόξαν σας, καὶ ἦλθε προσωπικῶς νὰ ξεπλύνῃ μαζή σας μὲ τὸ αἷμά του τὰ μολυσμένα ἀπὸ τὴν τυραννίαν χωματὰ μας.

Γεννημένος εἰς τὴν λαμπρότατην Μητρόπο-

λιν τῆς Λόνδρας, εὐγενέστατος καὶ ἀπὸ πατέρα, καὶ μητέρα, πόσην γὰρ ἀισθάνθηκεν ἡ φιλελληνικὴ του καρδία, ὅταν ἡ πτωχὴ μας Πόλις εἰς σημεῖον εὐγνωμοσύνης τὸν ἐπολιτόγραφεν; Εἰς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα τοῦ θανάτου του, ἤγουν εἰς τὴν στιγμὴν, ὅταν κριμμένη ἡ αἰωνιότης δειχεται εἰς τὸν ἄνθρωπον εὐρισκόμενον εἰς τὰ ὅρια τῆς θνητῆς καὶ τῆς ἀθάνατης ζωῆς, ὅταν, λέγω, ὅλος ὁ ὁρατὸς κόσμος φαίνεται ἓνα μόνον σημεῖον ὡς πρὸς τὰ λαμπρὰ ἔργα τῆς θείας Παντοδυναμίας, εἰς ἐκείνην τὴν φοβερὴν ὥραν, ὁ πολυένδοξος τοῦτος νεκρὸς ἀφίνωντας τὸν κόσμον ὅλον, ἐβάσταξεν εἰς τὸ στόμα του μοναχὰ δύο ὀνόματα, τῆς μονάκριβης καὶ πολυαγαπημένης του Κόρης, καὶ τῆς Ἑλλάδος· αὐτὰ τὰ δύο ὀνόματα βαθυὰ ριζωμένα εἰς τὰ σπλάγχνα του οὔτε ἡ στιγμὴ τοῦ θανάτου δὲν ἤμποροῦσε νὰ τὰ ἐξελείψῃ· Κόρη μου! εἶπεν, ἙΛΛΑΣ! εἶπε, καὶ ἡ φωνὴ του ἔλειψε!! ποία Ἑλληνικὴ καρδία νὰ μὴ συντριβεται ὅσαις φοραῖς ἐνθυμεῖται αὐτὴν τὴν περίστασιν;

Δεκτὰ βέβαια, ἀγαπητοί μου Ἕλληνες, πολὺ δεκτὰ εἶναι εἰς τὴν σκιάν του τὰ δάκρυά μας, ἐπειδὴ εἶναι δάκρυα τῶν κληρονόμων τῆς ἀγάπης του· ἀλλὰ πολὺ δεκτότερα θελεῖ εἶναι

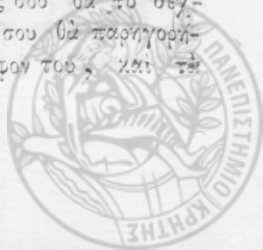
τὰ ἔργα μας διὰ τὴν Πατρίδα, τὰ ὁποῖα, καὶ χωρισμένοι ἀπὸ ἡμᾶς, θέλει παρατηρεῖ ἐπάνωθεν ἀπὸ τοὺς Οὐρανοὺς, τοὺς ὁποίους τοῦ ἀνοίξεν ἡ ἀρετὴ τοῦ αὐτὴν καὶ μοναχὴν τὴν εὐγνωμοσύνην γυρεύει ἀπὸ ἡμᾶς εἰς ταῖς εὐεργεσιαῖς του, αὐτὴν τὴν ἀνταμοιβὴν εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην του, αὐτὴν τὴν ἐλάφροσιν εἰς ταῖς ταλαιπωρίαῖς του, αὐτὴν τὴν πληρωμὴν διὰ τὸν χαμὸν τῆς πολυτίμητης ζωῆς του. Ὄταν, ἀγαπητοί μου Ἕλληνες, ἡ δύναμίς σας κατορθώσῃ νὰ ἀποσυντριψῇ τὰ χέρια ὁποῦ μᾶς ἀλυσόδεταν, τὰ χέρια ὁποῦ ἄρπαζαν ἀπὸ ταῖς ἀγκάλαις μας τοὺς ἀδελφοὺς, τὰ τέκνα, τὴν κατάστασίν μας, τότε θέλει χαρῆ ἢ σκιά του, τότε θέλει ἀγαλλιασθῆ ἡ κόνις τοῦ ναὶ, εἰς τὴν μακαρίαν ἐκείνην ὥραν τοῦ εὐτυχισμένου τέλους τῶν ἀγώνων σας, ὁ Ἀρχιερεὺς θ' ἀπλύνει τὴν ἱεράν του καὶ ἐλεύθερον δεξιάν, καὶ θὰ εὐλογεῖ καὶ ἀγιάζει τὸν πολυένδοξον τάφον του, τὸ Παλικάρι ζωσμένον τὸ σπαθὶ ἀπὸ τὰ τυραννικὰ αἵματα βαμμένον θὰ τὸν στολίζει μὲ δάφναις, ὁ Πολιτικὸς μὲ ἐγκώμια, ὁ Ποιητὴς γυρμένος εἰς τὴν ἀρμονικώτατην ταφόπετράν του θὰ γινεταὶ ποιητικώτερος· τότε ἀνθοστεφανωμέναις ἡ Παρθέναις τῆς Ἑλλάδος, τὰς

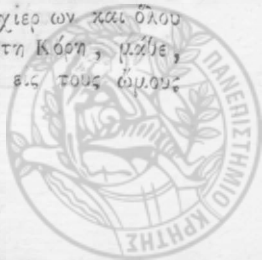
μαγευτικὴν ὠραιότητα τῶν ὁποίων ἔψαλεν ὁ πολυένδοξος συμπολίτης μας Μπαΐρων εἰς πολλὰ του ποιήματα, τότε τὰ ὠραῖά μας τέκνα, χωρὶς πλέον νὰ φοβοῦνται νὰ μολυνθοῦν ἀπὸ τὰ ἀρπυχτικὰ χέρια τῶν τυράννων μας, θὰ σταίνουν χορὸν τριγύρω εἰς τὸν τάφον του, τραγουδῶντας τὰ κάλλη τῆς γῆς μας, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν χάριν καὶ ἀλήθειαν ὁ ποιητὴς τοῦ αἰῶνός μας ἔψαλεν.

Ἄλλὰ ποια ἰδέα λυπηρὴ μοῦ ἔρχεται τώρα εἰς τὸν νοῦν; μὲ ἐπλάνησεν ἡ φαντασία μου, ἐνόμισα ὅτι βλέπω ὅσα ἡ καρδιά μου ἐπιθυμεί· ὑπόθεσα εὐλογίας Ἀρχιερέων, δαφνοστεφανώματα, ὕμνους, χοροὺς τριγύρω εἰς τὸν τάφον τοῦ εὐεργέτου τῆς Ἑλλάδος· ἀλλὰ ὁ τάφος αὐτὸς δὲν θέλει ἔχει μέσα του τὰ πολύτιμα λειψάνα αὐτοῦ τοῦ εὐεργέτου! ἄδειος θὰ μένει ὁ τάφος! τὸ σῶμά του ὀλίγαις ἡμέραις ἀκόμη μένει εἰς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς μας τῆς νέας Πατρίδος του! δὲν παραδίδεται εἰς ταῖς ἀγκάλαις τῆς! μεταφέρεται εἰς τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ἐτιμῆσεν ἡ γέννησίς του!

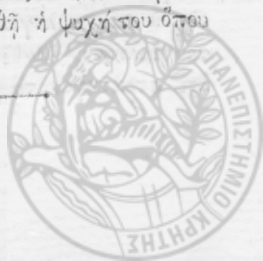
Ἡ ἐδδικαῖς σου ἀγκάλαις ἀκριδὴ του καὶ πολυχαπητὴ Κόρη, ἡ ἐδδικαῖς σου θὰ τὸ δεχθοῦν, τὰ δάκρυα τὰ ἐδικά σου θὰ παρηγορήσουν τὸν σωματοφόρον τάφον του, καὶ τὰ

δάκρου τῶν ὀρφάνων Ἑλλήνων θέλει γύνονταί
 ἐπάνω εἰς τὴν ψῆχην τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Ηνεύ-
 μανός του, καὶ ἐπάνω εἰς ὅλην τὴν γῆν τῆς
 Ἑλλάδος, ἐπειδὴ ὅλη ἡ γῆ τῆς Ἑλλάδος εἶναι
 ταφος του· καθὼς εἰς αὐταῖς ταῖς ὑστεριναῖς
 στιγμαῖ, τῆς ζωῆς του ἐσε καὶ τὴν Ἑλλάδα
 εἶχεν εἰς τὴν καρδίαν του καὶ εἰς τὰ χεί-
 λη του, δίκαιον ἦτον καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸν
 θάνατό του νὰ λαβῆ καὶ αὐτὴ μερίδιον ἀπὸ
 τὰ μεγαλοτιμῆτα λειψανά του. Τὸ Μισολογγι
 σφιχταγκαλιάζει, ὡς σύμβολον τῆς ἀγάπης
 του, τὸν πνεύμονά του, δέξου καὶ σὺ, γλυ-
 κύτατε καρπὲ τῆς καρδίας τοῦ ἀποθανόν-
 τος, δέξου τὸ πτώμα του, τὴν καρδίαν του,
 τὰ ἐντόσθιά του· σοῦ τὰ ξεπροβοδεῖ ἡ Ἑλλάς
 ὅλη μαυροφορεμένη, ὅλη ἀπαρηγόρητη· σοῦ
 τὰ ξεπροβοδεῖ μὲ ὅλην τὴν ἐκκλησιαστικὴν,
 τὴν πολιτικὴν καὶ σταρτιωτικὴν τιμὴν καὶ
 παραταξίν, καὶ μὲ ἄλλον τὸ πλῆθος τῶν συμ-
 πιλιτῶν του Μισολογγιτῶν καὶ ὁμογενῶν του
 Ἑλλήνων· σοῦ τὰ ξεπροβοδεῖ στεφανωμένα μὲ
 τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς, παρηγορημένα μὲ τὰ
 δάκρυα τῆς, συνωδευμένα μὲ τὰς θεόδεκταις
 εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις τῶν Ἀρχιερωῶν καὶ ὄλου
 τοῦ Κλήρου. Μαθε εὐγενέστατη Κόρη, μάθε,
 ὅτι στρατηγοὶ τὰ ἐβάσταξαν εἰς τοὺς ὤμους

τους, και τὰ ἔφεραν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· χιλιάδες Ἕλληνες στρατιῶται ἐσκέπαζαν τὰ δεξιά και ἀριστερά τοῦ δρόμου ὅθεν τὰ ἐδιάβαιναν, και τὰ στόματα τῶν τουφεκιῶν ὅπου ἐκατάφαγαν τόσους και τόσους τυράννους, ἦταν ὅλα γυρμένα κατὰ τὴν γῆν, ὡσαν νὰ ἤθελαν νὰ πολεμήσουν και αὐτὴν τὴν γῆν ὅπου τοὺς ἄρπαξε τὸν εἰλικρινῆ φίλον τους· ὅλα αὐτὰ τὰ πλήθη τῶν στρατιωτῶν μὲ τὸ σπαθὶ τούτην τὴν στιγμὴν εἰς τὴν μέσῃν, μὲ τὸ τουφέκι εἰς τὸν ὦμον, και ἔτοιμοι νὰ ἐκστρατεύσουν ἐναντίον τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ τοῦ Χριστοῦ και τοῦ Ἀνθρώπου, περικυκλόνουν τὸ νεκρικόν του κρεβάτι, και ὀρκίζονται ἐπάνω εἰς αὐτὸ νὰ μὴ λησμονήσουν ποτὲ ταῖς θυσίαις τοῦ πατρός σου, και ποτὲ νὰ μὴν ἀφήσουν νὰ πατηθῆ ἀπὸ βάρβαρον και τυραννικὸν ποδᾶρι ὁ τόπος εἰς τὸν ὁποῖον εὐρισκονται ἀπομεινάρια τοῦ χιλιάδες στόματα χριστιανικὰ ἀνοίγονται αὐτὴν τὴν στιγμὴν, και ὁ Ναὸς τοῦ Ὑψίστου ἀντιβοᾷ ὅλος ὕμνους, ὅλος ἰκεσίαις διὰ νὰ κατευοδωθοῦν τὰ σεβάσματα λειψανα του εἰς τὴν πατρικὴν του γῆν, και νὰ ἀναπαυθῆ ἡ ψυχὴ του ὅπου οἱ δίκαιοι ἀναπαύονται.

ΛΟΓΟΣ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς ἐπ' Ἐκκλησίας ἐν Ναυπλίῳ τῇ 19
Μαΐου 1825, ἡμέρα καθ' ἣν ἐκηρύχθη Γενη-
κὴ Ἀμνηστία παρόντων ὄλων τῶν μελῶν
τῆς ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ καὶ αὐτῶν τῶν τὴν Ἀμνη-
στείαν λαβόντων, καὶ πλήθους λαοῦ.

ΦΑΙΝΕΤΑΙ ΜΟΥ νὰ βλέπω σήμερον τὴν ἀξιο-
δάκρυτον ἐκείνην Σκηνὴν, εἰς τὴν ὁποίαν λέ-
γει ἡ Γραφή, ὅτι εὗρέθη ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, ὅταν τὸ Ἰσρα-
ηλιτικὸν στρατόπεδον ἐγαλάσθη καὶ ἐδιώχθη
ἄπο τὸν ἀλλόφυλον ἐχθρὸν εἰς τὴν πόλιν Γαί,
ὅταν, ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀπροδοκίητου συμ-
φορᾶς, ἐπτοήθη, κατὰ τὴν φράσιν τῆς
Γραφῆς, ἡ καρδία τοῦ λαοῦ, καὶ ἐγένε-
το ὡσπερ ὕδωρ, ὅταν ὁ Ἰησοῦς, εἰς
σημεῖον λύπης, ἔσχισεν ὁ ἴδιος τὰ φορέμα-
τά του, ἔπεσε προὔμυτα αὐτὸς καὶ οἱ Πρε-
σβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν αὐγὴν ἕως τὸ
βράδου ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ἔβαλαν χῶ-
μα εἰς τὴν κεφαλὴν των διὰ τὴν ἀνέλπιστον
ἐκείνην καταστροφὴν, καὶ τὸν διωγμὸν τοῦ
Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. « Καὶ διεῖρξεν Ἰη-
σοῦς (τὴν ἡμέραν ἐκείνην) τὰ ἰ-

» μάτια αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν Ἰησοῦς
 » εἰς τὴν γῆν ἐπὶ πρόσωπον ἑναν-
 » τίον τοῦ Κυρίου ἕως ἑσπέρας αὐ-
 » τός καὶ οἱ Πορσεβύτεροι τοῦ Ἰσρα-
 » ἤλ, καὶ ἐπεβάλοντο χροὺν ἐπὶ τὰς
 » κεφαλὰς αὐτῶν »

Τοιαύτη εἶναι βέβαια καὶ τὴν σήμερον ἡ πε-
 ρίστασις τοῦ νέου Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, τοῦ λαοῦ
 τῆς Ἑλλάδος· παντοῦ κατῳφεια! παντοῦ θλί-
 ψις! παντοῦ φόβος καὶ δειλία! « Καὶ ἐ-
 » πτοήθη ἡ καρδία τοῦ λαοῦ, καὶ
 » ἐγένετο ὡσπερ ὕδωρ. »

Πίπτει τὸ ἔμπροσθεν τοῦ Νεοκάστρου νησί,
 ἡ Σφακτηρία, καὶ πίπτουσι μὲ αὐτὸ ἐνδοῦσα
 θύματα τῆς Πατρίδας, τόσοι δυνατοὶ ἐν πο-
 λέμῳ. Δειλιᾷ τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον εἰς
 αὐτὸ τὸ ἀπροσδοκῆτον δυστύχημα, ἀφίνεται
 ἔρημος ὁ Παλαιὸς Ναβαρῖνος, καὶ τὸ Νεόκα-
 στρον, τὸ ἴδιον Νεόκαστρον γίνεται βραβεῖ-
 ον τοῦ νικητικοῦ ξίφους τοῦ Αἰγυπτίου ἐχ-
 θροῦ. Λυτὰ ἔπαθεν εἰς ὀλίγων διαστήματα ἡ-
 μερῶν ἡ Ἑλλάς, καὶ ἰδοὺ ἐπτοήθη ἡ καρ-
 » δία τοῦ λαοῦ, καὶ ἐγένετο ὡσπερ
 » ὕδωρ. »

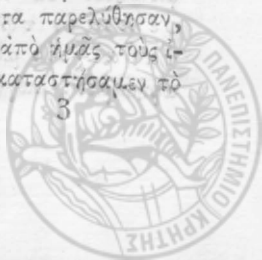
Ἀλλὰ διατί ἐδυστύχησαν οἱ κατὰ τὴν Γαί
 ἑνοπλοὶ Ἰσραηλῖται, οἱ ἄλλοτε θριαμβουτοῦντες

καὶ τροπαιοῦχοι; Διὰ τί οἱ σημερινοὶ Ἕλλη-
νες, τῶν ὁποίων τα ἀνδραγαθήματα ἐξέπλη-
ξαν τὸν κόσμον, ἔπιαν τὸ πικρὸν τοῦτο πο-
τήριον τῆς πτώσεως τοῦ Νεοκράστου; Τὸ στό-
μα τοῦ Θεοῦ μᾶς τὸ λέγει. «Ὅτι ἐπλημμέ-
» λησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ· πλημμέλει-
» αν μεγάλην.»

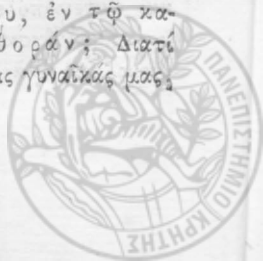
Καὶ ποίαν ἄλλην πλημμέλειαν, ἀγαπητοί
μου Ἕλληνες! ποίαν ἄλλην μεγαλητέραν πλημ-
μέλειαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐνώπιον ὅλης τῆς
Εὐρώπης, ἀπὸ τὴν πλημμέλειαν τῶν διχο-
νοιῶν καὶ τῶν σκανδάλων, τα ὅποια ἐκορυ-
φώθησαν τὴν σήμερον εἰς ὅλην τὴν πολυπαθὴν
Ἑλλάδα;

Κινδυνεύει ἡ Πατρίς· ὅλα τὰ βλέπομεν,
ὅλοι τὸ φωνάζομεν καὶ δὲν κινδυνεύει βε-
βαία, διότι δὲν ἔχει στρατεύματα καὶ φιλο-
κίνδυνα καὶ ἐμπειροπόλεμα, καὶ δὲν κινδυ-
νεύει, διότι δὲν ἔχει χρηματικούς πόρους·
κινδυνεύει ἡ δυστυγισμένη Πατρίς, ἐπειδὴ ὁ
ζῆλος τοῦ λαοῦ ἐσβύσθη, καὶ ἐσβύσθη, φρίττω
ὅταν τὸ συλλογιζώμαι, ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰδίους·
κινδυνεύει ἡ Πατρίς, ἐπειδὴ τὰ φιλοκίνδυνα
καὶ ἐμπειροπόλεμα στρατεύματα παρελύθησαν,
καὶ παρελύθησαν, ἀλλοίμονον! ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἰ-
δίους, ἀπὸ ἡμᾶς οἱ ὅποιοι ἀποκαταστήσαμεν τὸ

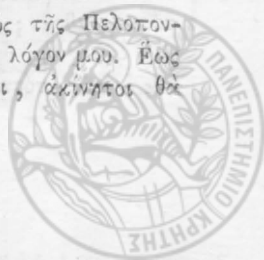
δυστυχισμένον ἔθνος παίγνιον τῶν παθῶν μας, ἀπο ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι, ἀντι νὰ κλείσωμεν τὰς δεινάς του καὶ παλαιωμένας πληγὰς, τοῦ ἀνοίξαμεν νέας καὶ βαρυτέρας, ἀπὸ ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι ἀντι νὰ τὸ ὀδηγήσωμεν εἰς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας, καὶ εὐδαιμονίας, τὸ ἐφέραμεν εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀβύσσου· καὶ τοῦτο διατί; διότι ἡ φιλαρχία πωλιορκεῖ τον νοῦν μας, ὁ φθόνος καὶ τὸ ἐμφύλιον μῖσος κατατρώγει τὰ σπλάγγχνα μας, ἡ ἰδιοτέλεια ὀδηγεῖ τὰ ἔργα μας, αἱ σκευωρίαὶ καὶ τὰ διαβούλια εἶναι ἡ πολιτικὴ μας...

Ἀλλὰ ἕως πότε, ἀδελφοί μου, νὰ τυφλώτωμεν; ἕως πότε νὰ δίδωμεν ἡμεῖς τὸ κοφτερώτατον σπαθὶ τῶν ἀγρίων παθῶν μας εἰς τὰ χέρια τοῦ ἀσεβοῦς τυράννου μας; Καταβοῦν ἐναντίον μας τόσα σεβάσματα κορμιὰ κειτόμενα ἄταφα, γυμνὰ καὶ κατεσπαραγμένα ἐπάνω εἰς τὸ νησι τῆς Σρακτηρίας, καταβοῦν ἐναντίον μας τὰ αἵματα τῶν μαρτύρων τῆς Πίστεως καὶ Πατρίδος· τίς ὠφέλεια, φωνάζουν τὰ ἱερά αὐτὰ σφάγια, τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματί μου, ἐν τῷ καταβαίνειν με εἰς διαφθοράν; Διατί ἀφήσαμεν, λέγουσιν, χήρας τὰς γυναῖκάς μας,

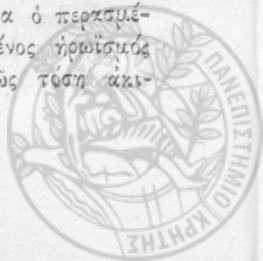

ἄρφανά τὰ τέκνα μας, ἀπαρηγορήτους τοὺς συγγενεῖς μας; διατί τὰ ὄρνεα νὰ καταράγουν τὰς σάρκας μας τὰς ὁποίας ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἀφήσαμεν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης; Τάχα δια νὰ παραδώσωμεν εἰς τὴν αἰσχρὰν δουλείαν τῶν παθῶν σας τὴν γῆν ὅπου ἔλευθέρωσεν ὁ θάνατός μας, ὅπου ποτίζουσι ὀλοένα τὰ πικρὰ δάκρυα τῶν γυναικῶν μας καὶ τῶν τέκνων μας; Ἄχ! διὰ τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁλος ἀγάπη, διὰ τὸ ἔνομα τῆς Πατρίδος, ἡ ὁποία εἶναι ὅλη ἀρετὴ, ἄς καθαρίσωμεν τὴν ψυχὴν μας κἄν εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου, ἀπὸ τὸν ῥύπον τῆς διχονοίας, ἄς θάψωμεν εἰς τὸν τάφον τῆς λησμονησίας τὰ ἄγρια καὶ ἀνόητα πάθη μας, ἄς πλύνωμεν τὰς μολυσμένας καρδίας μας εἰς τὸ ἱερόν λουτρὸν τῆς ἀγάπης· ὁ πατριωτισμὸς ἄς λαμπρύνῃ εἰς τὸ ἔξῃς τὸν θωλωμένον νοῦν μας· ἡ εἰλικρίνεια ἄς βασιλεύσῃ εἰς τὴν καρδίαν μας, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ σύμπνοια ἄς προπορεύεται ὡς νεφέλη πυρὸς εἰς ὅλας τὰς βουλὰς μας, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔργα μας.

Εἰς ἐσᾶς τώρα τοὺς λαοὺς τῆς Πελοποννήσου, εἰς ἐσᾶς στρέφω τὸν λόγον μου. Ἐως πότε, ἀδελφοὶ Πελοποννήσιοι, ἀκίνητοι θά

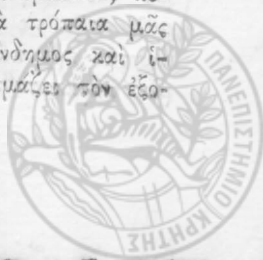

ὑποφέρετε τὸν βάρβαρον ἐχθρὸν νὰ ἐμφωλευῇ
 εἰς τοὺς κόλπους τῆς γλυκυτάτης Πατρίδος
 σας; Ἔως πότε θὰ ἐλέπετε ταπεινωμένα τὰ
 περασμένα μεγαλεῖά σας, ἀμαυρωμένην τὴν
 δόξαν σας, εἰς κίνδυνον καὶ αὐτὴν τὴν ὑ-
 παρξίν σας; δὲν εἴσθε σεῖς οἱ ὅποιοι, ἀβέ-
 θαισι ἓνα καιρον ἀκόμη εἰς τὰ κινήματα τῆς
 ἐπαναστάσεως, χωρὶς ὅπλα καὶ πολεμεφῶδια,
 χωρὶς σύστημα γραπτῶ νόμου, ὕβρισμένοι
 καὶ ἀπελπισμένοι ἀπὸ ὅλα τὰ Χριστιανικὰ
 Βασιλεῖα, καὶ μόνον ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὸ
 θεῖον αἶσθημα τοῦ Πατριωτισμοῦ, δὲν εἴσθε
 σεῖς, λέγω, ὅπου ἐτρέχατε μὲ τὴν σημαίαν
 τοῦ ΤΙΜΙΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ εἰς τὴν δεξιάν, καὶ
 πρῶτοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους συναδελφούς σας Ἑλ-
 ληνας ἐσαλπύσατε τὸ σάλπισμα καὶ τοῦ πο-
 λέμου καὶ τῆς νίκης, καὶ ἐφέρατε εἰς θάμ-
 βος τὴν Εὐρώπην καὶ τὸν κόσμον ὅλον; δὲν
 εἴσθε σεῖς, ἐμπροσθεν τῶν ὁποίων ἐταπεινώ-
 θησαν τὰ ὑπερήφανα τεῖχη τῆς Μονεμβασίας,
 τῆς Κυρίνου, τοῦ Νεοκάστρου καὶ τῆς Τρι-
 πολιτζᾶς; δὲν εἴσθε σεῖς, εἰς τὴν γῆν τῶν
 ὁποίων ἐσωριάσθησαν τὰ κόκκαλα τῶσων καὶ
 τῶσων ἐχθρῶν; ποῦ λοιπὸν τῶρα ὁ περασμέ-
 νος ζῆλός σας; ποῦ ὁ περασμένος ἥρωϊσμός
 σας; πῶς τόση μεταβολή; πῶς τόση ἀκι-

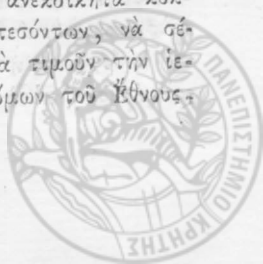

νησιά; Ἄχ! σεῖς εἶσθε πάντοτε οἱ αὐτοί, πάντοτε τρέφετε τὸ αὐτὸ μῖσος ἐναντίον τῶν τυράννων, πάντοτε διψᾶτε ἐκδικησιν ἐναντίον τῶν ὑβριστῶν τῆς Πιστεῖός σας καὶ τῆς τιμῆς σας, πάντοτε ἐνθυμεῖσθε τὸν ἱερόν ὄρκον σας τῆς Νίκης ἢ τοῦ θανάτου· δὲν πταίετε σεῖς· ὄχι· ἡμεῖς πταίομεν, ἡμεῖς σᾶς ἀλλάξαμεν, ἡμεῖς μὲ τὰ πάθη μας σᾶς ἐρρίψαμεν ἀπὸ τὰ χέρια τὰ νικηφόρα σας ἄρματα· ἂν ἔπεσε τὸ Νεόκαστρον, δὲν ἔπεσε βέβαια ἀπὸ τὴν ἀνδρίαν τοῦ ἐχθροῦ, ἔπεσεν ἀπὸ τὴν ἀσυμφωνίαν τὴν ἐδικὴν μας· αὐτὴ μᾶς ἐπαράλυσε τὰ χέρια, καὶ μοναχὴ ἢ παράλυσις τῶν χερσιῶν μας ἐπρόδωσε τὸ Νεόκαστρον· ἀλλὰ ἡ πικρὰ αὐτὴ δοκιμὴ μᾶς ἐδίδξε τὰ κακὰ ἐπακόλουθα τῶν διχονοιῶν μας, αὐτὴ ὅπου μᾶς ἐπότισε τόσα φαρμάκια, αὐτὴ μᾶς προσφέρει σήμερον καὶ τὸ ἀντιφάρμακον διὰ τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἐνώσεως· ἂν τόσον μᾶς ἔβλαψε καὶ μᾶς ἐντρόπιασεν ἡ ἀσυμφωνία μας, τὶ θριάμβους, καὶ τὶ τρόπαια μᾶς ἐτοιμάζει ἡ θεία ἐνωσις, καὶ ὁμόνοια;

Αὐτὴν τὴν θείαν ἐνωσιν καὶ ὁμόνοιαν, αὐτοὺς τοὺς θριάμβους, καὶ τὰ τρόπαια μᾶς τὰ ὑπόσχεται ἡ σημερινὴ πάνδημος καὶ ἰσχυρὰ ἡμέρα, αὐτὴ μᾶς προετοιμάζει τὸν ἐξο-

λοθρευμὸν τοῦ Αἰγυπτίου ἐχθροῦ, καὶ τῆς ἀνάκτησιν τοῦ Νεοκάστρου· ναί· τὴν ἀνάκτησιν τοῦ Νεοκάστρου, καθὼς ἄλλοτε συνέβη καὶ ἡ ἀνάκτησις τῆς Ἀκροκορίνθου χαμένης καὶ πάλιν κερδευμένης. Παρηγορήσου, φιλιτάτη μου Ἑλλάς, παρηγορήσου! ἰδοὺ τὰ τέκνα σου τὰ ὅποια κατεσπαράττετο ἡ μητρική σου καρδία ὅσον τὰ ἔβλεπες διηρημένα καὶ ἀλληλομαχοῦντα, ἰδοὺ συνδεδεμένα εἰς τὸ ἐξῆς μετὸν θεῖον δεσμὸν τῆς ὁμονοίας, καὶ ἀγάπης· βλέπω εἰς τὰ πρόσωπά των ζωγραφισμένην τὴν μετάνοιαν διὰ τὰ παρελθόντα, ξανοίγω εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας των τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν διὰ τὰ μέλλοντα, μοῦ τὸ βεβαιόουν τὰ δάκρυα ὅπου βλέπω, ἐν ᾧ δημηγορῶ, νὰ χύνωνται ἀπὸ ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀκροατάς μου, δάκρυα συντριβῆς, δάκρυα εὐγενῶν καρδιῶν, δάκρυα προμηνυτικά μελλούσης χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως· παρηγορήσου, φιλιτάτη μου Ἑλλάς, παρηγορήσου! ἔτοιμα εἶναι ὅλα σου τὰ τέκνα νὰ ὀρκισθοῦν σήμερον ἔμπροσθεν τῶν Ἀγγέλων καὶ τῶν Ἁγίων εἰς τὸ ἱερὸν ὄνομα τῆς Πατρίδος, εἰς τὰ ἀνεκδίκητα κόκκαλα τῶν εἰς Σφακτηρίαν πεσόντων, νὰ σέβωνται πρὸ πάντων, καὶ νὰ τιμοῦν τὴν ἱεράν παρακαταθήκην τῶν Νόμων τοῦ ἔθνους.

καθὼς ἐπέβοντο καὶ ἐτιμοῦσαν οἱ Ἰσραηλιῖται
τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου· καὶ, ἢ ὄλοι ὁ-
μοῦ νὰ ἐκδικηθοῦν τὰ ἀδικοῦμένα Ἑλληνι-
κὰ αἵματα, ἢ νὰ ἐνώσουν καὶ αὐτοὶ τὰ ἐ-
δικά τους μὲ ἐκεῖνα προσφέροντάς τα ἐπιτά-
φιον τιμὴν τῆς Πατρίδος.

Λ Ο Γ Ο Σ

Συντεθείς ἐκ τοῦ προχείρου, καὶ ἐκφωνηθείς ἐπ'
Ἐκκλησίας τῆ 24 Μαΐου 1825, καθ' ἣν ἡ-
μέραν ἐπανηγυρίσθη πανδήμως ἐν Ναυπλίῳ ἡ
μεγάλη θραῦσις τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου συνι-
σταμένου εἰς ἑκατὸν πλοῖα παρὰ τοῦ Ἑλλη-
νικοῦ, συμβᾶσα τῆ 20 καὶ 21 Μαΐου μετα-
ξὺ τοῦ Καφουρέως (Καβο-δόρο) καὶ Ἄνδρου.

ΟΤΑΝ καλὰ καλὰ συλλογίζωμαι, ὅσα τε-
ράστια ἡ Θεῖα Παντοδυναμία ἐνεργεῖ, καὶ
κατὰ ποῖον τρόπον τὰ ἐνεργεῖ τὴν σήμερον
διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ταπεινωμένου καὶ ἐ-
ξουθενημένου λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, μεταφέρω
τὸν νοῦν μου εἰς τὴν ἀξιωμανημόνευτον ἐκείνην
ἐποχὴν τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ
τὰ χέρια τοῦ Φαραώ! συγκρίζω τὴν παρούσαν
ἐποχὴν μὲ τὴν Γραφικὴν ἐκείνην, ταυτίζω
τὸν Ἰσραηλικὸν λαὸν μὲ τὸ ἔθνος τῶν Ἑλ-
λῆνων, καὶ μέγα θάμβος, τὸ ὁμολογῶ, καὶ
ἔκστασις κυριεύει τὸν νοῦν μου διὰ τὰς με-
γάλας βουλὰς τῆς Θεῖας οικονομίας εἰς τὴν
πολιτικὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ,
καὶ κατανύγεται βαθύτατα ἡ καρδία μου.

Ἀκούει ὁ Θεὸς τὴν κραυγὴν τῶν υἱῶν

Ἰσραὴλ, βλέπει τὸν θλιμμὸν καὶ τὴν κάκω-
 σιν αὐτῶν, λαμβάνει συμπάθειαν εἰς τὰ δει-
 νά των, καὶ ἐκλέγει ἓνα ποιμένα προβάτων
 διὰ νὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὴν γῆν τῆς
 Αἰγύπτου· παραιτεῖται ὁ ταπεινὸς καὶ ἀδύ-
 νατος Μωϋσῆς· ποῖος εἶμαι ἐγὼ (λέγει), Κύ-
 ριέ μου, ποῖος εἶμαι ἐγὼ ὁποῦ προστά-
 ζεις νὰ ὑπάγω εἰς τὸν Φαραὼ τὸν βασιλέα
 τῆς Αἰγύπτου; πῶς νὰ ἐλευθερώσω ἐγὼ τοὺς
 υἱοὺς Ἰσραὴλ ἀπὸ τὴν γῆν τῆς Αἰγύπτου;
 Παρακαλῶ, Κύριε, ἔχε με παραιτημένον,
 οὐχ ἰκανὸς εἰμί πρὸ τῆς χθῆς,
 οὐδὲ πρὸ τῆς τρίτης ἡμέρας, οὐ-
 δὲ ἀφ' οὗ ἤρξω λαλεῖν τῷ θεράπον-
 τί σου. Ἰσχνόφωνος, λέγει, ἰσχνό-
 φωνος καὶ βραδύγλωσσος ἐγὼ εἰμί.
 Αὐτὸ ἐλέγαμεν καὶ ἡμεῖς, ὅταν ὁ Θεὸς ἐλε-
 ῆσας τὴν ἀθλίαν κατάστασίν μας, ἔνευσεν εἰς
 τὴν καρδίαν μας τὸ μέγα τῆς πολιτικῆς μας
 ἀναγεννήσεως ἐπιχείρημα. Ἡμεῖς μόνοι μας, ἐ-
 λέγαμεν, νὰ συντριψῶμεν τὰς ἀλύτους μας·
 ἡμεῖς νὰ κατατροπώσωμεν τὰς πολυαριθμοὺς
 φάλαγγας; ἡμεῖς νὰ νικήσωμεν τὸν τόσον καὶ
 τέτοιον στόλον τοῦ τυράννου; ἡμεῖς νὰ τρομά-
 ξωμεν τὸν Σουλτάνον, ὁ ὁποῖος ἐτρόμαξεν
 ὅλην τὴν Οἰκουμένην; ... Μαζήσου θὰ εἶμαι

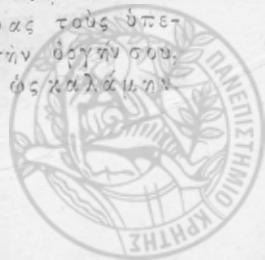

ἐγὼ, εἶπε τότε τοῦ Μωϋσέως ὁ Θεός· μὴ φοβῆσαι· ἐγὼ θὰ ξαπλώσω τὸ χέρι μου, καὶ μετὰ τὰ θαυμάσιά μου ἐγὼ θὰ κτυπήσω τοὺς Αἰγυπτίους, ἐγὼ θὰ δυναμώσω τὸν λαόν μου ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων. Ἐγὼ ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ ἐκτείνας τὴν χειρὰ πατάξω τοὺς Αἰγυπτίους ἐν πᾶσι τοῖς θαυμασίοις μου... καὶ δώσω χάριν τῷ λαῷ τοῦτῳ ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων. Αὐτὰ φαίνεται μου ἀπαράλλακτα καὶ τὴν σήμερον ὅτι ἀκούω νὰ λέγῃ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἀδύνατον λαόν τῆς Ἑλλάδος. Ἐγὼ, λέγει, ἀδύνατε καὶ ἐγκαταλελειμμένε λαέ μου, ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζή σου, ἐγὼ θὰ ξαπλώσω τὸ χέρι μου, καὶ μετὰ τὰ θαυμάσιά μου ἐγὼ θὰ κτυπήσω τοὺς ἐχθρούς σου, ἐγὼ θὰ σὲ δυναμώσω ἐναντίον του.» Ἐγὼ ἔσομαι μετὰ σοῦ... καὶ ἐκτείνας τὴν χειρὰ πατάξω τοὺς Αἰγυπτίους ἐν πᾶσι τοῖς θαυμασίοις μου... καὶ δώσω χάριν τῷ λαῷ τούτῳ ἐναντίον τῶν Αἰγυπτίων. Αὐτὰ εἶπε καὶ αὐτὰ ἐνεργεῖ ὁ Θεός ὁλοένα εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Χαρῆτε λοιπὸν, Ἕλληνες, χαρῆτε! ὅτι ὁ Κύριος μεθ' ἡμῶν, ὅτι ἐρρύσατο τὸν λαόν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν

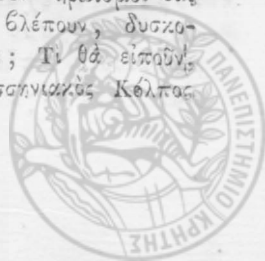

αὐτοῦ· χαρῆτε! ὅτι εἶδεν ὁ λαὸς αὐτοῦ
 τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ τεθνήκοτας πα-
 ρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης, χαρῆτε!
 ὅτι ἐξετίναξε Κύριος τοὺς ἐχθροὺς
 ἡμῶν μέσον θαλάσσης· χαρῆτε, Ἕλληνες!
 χαρῆτε· ρίψτε κατὰ γῆς τὰ κυπαρισσένια στε-
 φάνια, τὰ στεφάνια τῆς λύπης, ὅπου ἐφόρεσεν
 εἰς τὸ κεφάλι σας ἡ συμφορὰ τῆς Σφατηρίας καὶ
 τοῦ Νεοκίστρου, καὶ ὅλοι στεφανωμένοι με δάφ-
 νης, ὅλοι στεφανωμένοι με ἀμάρανταρόδα, συμ-
 ψάλλετε μαζί μου τὴν ᾠδὴν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ,
 τῶν ὁποίων σᾶς βλέπω σήμερον ὡς ζωντανὴν
 εἰκόνα. Βοηθός, εἶπατε, καὶ σκεπα-
 στῆς ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν, οὗ-
 τός μου Θεός, καὶ δοξάσω αὐτόν·
 Θεός τοῦ πατρός μου καὶ ὑψώσω
 αὐτόν... Ἄρματα Φαραὼ καὶ τὴν
 δύναμιν αὐτοῦ ἔρριψεν εἰς θάλασ-
 σαν... πόντω ἐκάλυψεν αὐτούς· κα-
 τέδυσαν εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος. Ἡ
 δεξιᾶ σου, Κύριε, δεδόξασται ἐν
 ἰσχύει ἡ δεξιᾶ σου χεὶρ, Κύριε,
 ἔθραυσεν ἐχθρούς, καὶ τῷ πλήθει
 τῆς δόξης σου συνέτριψας τοὺς ὑπε-
 ναντίους. Ἀπέστειλας τὴν ὄργήν σου,
 καὶ κατέφαγεν αὐτοὺς ὡς καλάμην.

Αὐτοὺς τοὺς θείους ὕμνους προσφέροντες ἐκ βαθύτης καρδίας εἰς τὸν προστάτην τῆς Ἑλλάδος Θεόν, ἅς ῥίψωμεν τὸ βλέμμα μας καὶ τὴν προσοχήν μας εἰς ἐκεῖνα τὰ τέκνα τῆς Πατριδος, δια χειρὸς τῶν ὑποίων ἐξετίναξε Κύριος τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν μέσον θαλάσσης.

Εὐτυχῆ νησιὰ τῆς Ἰδρας καὶ τῶν Σπετζῶν! εὐτυχες νησι τῶν Φαρῶν, ἀγκαλιὰ καὶ ὄλον εἰς τὰ δάκρυα πνιγμένον! εὐτυχῆ Ναυτικὰ Νησιὰ! λαμπρὸς καὶ ἀνέσπερος ἥλιος δόξης σᾶς σκεπάζει! λαμπραὶ καὶ ἀνέσπεροὶ ἀκτίνες δόξης διασκορπίζονται ἀπὸ τοὺς κόλπους σας εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα! Ἄν ἡ ἀνήκουστος ἀφοβία σας ἐξεπληξέ τὴν σημερινὴν γενεάν τῶν ἀνθρώπων, ἂν ὄλων τῶν Εὐρωπαίων οἱ φωτισμένοι νόες καὶ αἱ εὐγενεῖς καρδίαι ἀφιερῶθησαν ὅλως δι' ὅλου εἰς τὰ ἡρωϊκά σας ἀνδριγαθήματα, ἂν ἡ εὐγλωττία ὅλου τοῦ σοφοῦ κόσμου περιεχύθη εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἐνδόξων τέκνων σας, τί θὰ εἶποῦν οἱ ἐρχόμενοι αἰῶνες, ὅταν ἀκούσουν ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Ἱστορίας τὸν ἡρωϊσμόν σας τὸν ὁποῖον καὶ ὅσοι τὸν βλέπουν, δυσκολεύονται νὰ τὸν πιστεύσουν; Τί θὰ εἰποῦν, ὅταν ἀκούσων; ὅτι ὁ Μεσσηνιακὸς Κόλπος

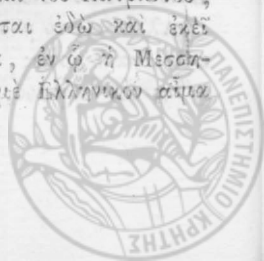

καὶ τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος ἔστειλαν καὶ τὸν
 φετεινὸν Μάϊον ἕως εἰς τὸ Βυζάντιον, ἕως
 εἰς αὐτὸ τὸ παλάτι τοῦ Σουλτάνου, ἔμπρο-
 σθεν εἰς τὸν ἄγριον τύραννον, καμμένα κομ-
 μάτια τοῦ κατασυντριμμένου καὶ ὑπερηφάνου
 στόλου του, διὰ νὰ τοῦ εἰποῦν τρόπον τινα,
 Τύρανε! αὐτὰ τὰ καμμένα κομ-
 μάτια τοῦ κατασυντριμμένου καὶ
 ὑπερηφάνου στόλου σου ὅπου βλέ-
 πεις. εἶναι τόσαι ζωνταναὶ εἰκόνες
 τοῦ συντριμμοῦ τοῦ σιδηρένιου καὶ
 ψευδομεγαλοπρεποῦς Σκήπτρου σου,
 Εὐτυχῆ Ναυτικὰ Νησια! ἐδώσατε καὶ δίδε-
 τε τέτοιους προμάχους ὅλης τῆς Ἑλλάδος,
 οἱ ὅποιοι ἔχοντες ἄσβετον εἰς τὴν καρδίαν
 τὴν ἱερὰν φλόγαν τοῦ Πατριωτισμοῦ παρρη-
 σιάζονται εἰς τὴν σημερινὴν Σκηνὴν ὄχι ὡς
 κοινοὶ ἀγωνισταί, ἀλλὰ ὡς ὄργανα τῶν θεί-
 ων καὶ ἀπορρήτων βουλῶν, ὡς ὑπηρεταὶ τῆς
 δικαίας ὀργῆς τοῦ Κυρίου, καὶ ὡς Ἄγγελοι
 καταδιώκται βλαστῶντες εἰς τὴν δεξίαν τὴν
 ῥομφαίαν τῆς φωτιᾶς ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ τοῦ
 Χριστιανικοῦ ὀνόματος!

Ἀλλὰ εἰς τὸ μέσον αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς χαρᾶς
 καὶ ἀγαλλιάσεως, εἰς αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τῆς
 μέθης τοῦ εὐγενοῦς ἐνθουσιασμοῦ μου, παρρη-

σιάζονται τὰ λυπηρὰ τῆς ξηραῖς συμβάντα,
 καὶ ἀπὸ τὰ ὕψη τῆς δόξης καὶ τῆς χαρᾶς
 εἰς τὰ ὁποῖα οἱ θαλασσινοὶ ἀνέβασαν ὑπε-
 ρήφανα τὸν νοῦν μου, μὲ ρίχνουν εἰς τὸν
 βυθὸν τῆς λύπης καὶ τῆς ταπεινότητος. Βλέ-
 πω ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος ἓνα ἄνανδρον, ὀλιγά-
 ριθμον, δουλικὸν, καὶ τιποτένιον σῶμα ἐ-
 χθρῶν, θρασύτητα ὅλον πνεόν, ἔπειδὴ ἕως
 τώρα τὸ ἀφήσαμεν καὶ εὐτύχησε, τὸ βλέ-
 πω νὰ προχωρῇ, καὶ νὰ θριαμβεύῃ εἰς τὰ
 ἐνδότερα τοῦ Μωρέως, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέ-
 ρος βλέπω τοὺς στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ καὶ
 τῆς Πατρίδος ἀντὶ νὰ μάχωνται διὰ τὴν
 Πίστιν ἢ ὁποῖα κινδυνεύει, διὰ τὰ τέκνα,
 διὰ τοὺς γονεῖς, διὰ τὴν γῆν των, τοὺς βλέ-
 πω νὰ φεύγουν ἀπ' ἐμπροσθεν τοῦ ἐχθροῦ
 ἀντὶ νὰ συγκινδυνεύουν μὲ τοὺς Ἀρχηγούς
 καὶ συναδελφούς των, οἱ ὅποιοι ἀρνήθησαν
 καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν μαχόμενοι διὰ τὴν Πα-
 τρίδα, καὶ ἔπεσαν θεληματικὰ σφάγια, νὰ
 δίδονται εἰς αἰσχρὰν φυγὴν· ἀντὶ νὰ τρέ-
 χουν ὅπου τοὺς προσκαλεῖ τὸ ἀπαραίτητον
 χρέος καὶ τοῦ Χριστιανοῦ καὶ τοῦ Πατριώτου,
 τοὺς βλέπω νὰ περιφέρωνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ
 εἰς τὰς πόλεις καὶ χωριά, ἐν ᾧ ἡ Μεσαση-
 νία καταδρέχεται ὁλοένα μὲ Ἑλλήνικον αἷμα.

τὸ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμε-
 γον. Αἱ! καὶ νὰ ἐξαλείφοντο, ἀδελφοί μου
 Πελοποννήσιοι, πρωτότοκα τέκνα τῆς δικαίας
 μας ἐπαναστάσεως. Αἱ! καὶ νὰ ἐξαλείφοντο
 ἀπὸ τὰ λαμπρὰ Χρονικά τῆς ἐπαναστάσεως
 μας τέτοιαι ἡμέραι οὐκ εἶδους καὶ κάταισχύ-
 νας διὰ τὴν Πατρίδα! ἐν ᾧ μᾶς κερνοῦν οἱ
 θαλασσινοὶ τὸ Νέκταρ τῆς νίκης καὶ τῆς δό-
 ξης, ἡμεῖς οἱ στεριανοὶ δὲν ἐντρεπόμεθα νὰ
 τοὺς κερνοῦμεν τὸ φαρμακερὸν ποτῆρι τῆς
 φυγῆς καὶ τῆς καταισχύνης; Πρέπει τάχα
 νὰ δειλιάσωμεν καὶ νὰ ἀπελπισθῶμεν, διότι
 ἕως τῶρα δὲν εὐτύχησαν τὰ ὄπλα μας μετὰ
 τὴν ἀπόβασιν εἰς τὴν Πελοπόννησον τῶν Αἰ-
 γυπτίων; καὶ ποῖος ἀπὸ ἡμᾶς δὲν γνωρίζει
 τὰ αἴτια; αὐτὰ τὰ αἴτια, χάρις τῷ Θεῷ,
 δὲν ὑπάρχουν πλέον· φωτισμένος ὁ νοῦς μας
 ἀπὸ ἄδολον πατριωτισμὸν ἄλλο δὲν φρονεῖ,
 ἡ καρδιά μας καθαρισμένη ἀπὸ τὰ ἔθνοφθόρα
 πάθη, ἄλλο δὲν πνέει παρὰ ὁμόνοιαν. Ἡ ὁ-
 μόνοια μεταξὺ τῶν Δυνατῶν, καὶ ἡ εὐπεί-
 θεια καὶ ὑποταγὴ ὅλων πρὸς τὴν Κυβέρνη-
 σιν, καὶ τῶν μικροτέρων πρὸς τοὺς μεγα-
 λητέρους, εἶναι τὸ μόνον ἀκαταμάχητον ὄπ-
 λον ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἡ ἀψευδестаτή
 μαρτυρία καὶ ἀσφαλεστάτη ἐγγύησις τῆς ἐ-

λευθερίας τοῦ ἔθνους, τὴν ὁποίαν ὁ θεὸς ἐ-
 προώρισεν εἰς τὰς ἑθδικάς μας ἡμέρας. Ὁ θεὸς
 (τόσα καὶ τόσα σημεῖα μᾶς τὸ λέγουσι) ὤ-
 μοσε νὰ ὁδηγήσῃ τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος εἰς
 τοὺς κόλπους τῆς εὐδαιμονίας, καθὼς ἄλλο-
 τε ὠδήγησε τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς τὴν γῆν
 τῆς ἐπαγγελίας. Ἀνδρίζεσθε λοιπὸν, γενναῖοι
 πολεμισταὶ τῆς ξηραῖς, ἀνδρίζεσθε! ἐφάμμι-
 λοι φανῆτε καὶ τώρα, καθὼς καὶ ἄλλοτε,
 τῆς δόξης τῶν θαλασσινῶν, καὶ ἔσεται
 μεθ' ὑμῶν ὁ θεός, καὶ ἐκτείνας
 τὴν χεῖρα πατάξει τοὺς Αἰγυπτίους
 ἐν πᾶσι τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ καὶ
 δώσει χάριν τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐναντίον
 τῶν Αἰγυπτίων.

ΛΟΓΟΣ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΘΕΙΣ

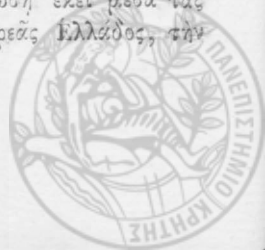
Καθ' ἣν στιγμὴν ἐπανηγηγορίζετο ἐν Αἰγίνῃ
ἡ λαμπρὰ νίκη τῆς 24 Νοεμβρίου 1826.

(Ἐκ τοῦ Ἀριθ. 9 τῆς Γεν. Ἐφημ. τῆς Ἑλλάδος.)

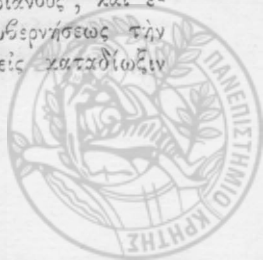
ΧΩΡΙΣ εἶδος, χωρὶς κάλλος, ὡς ἐλεεινὸν
σχεδὸν πτώμα ἐκείτετο χθὲς ἡ στερεὰ Ἑλλάς.
Ὁ ζέφυρος τῆς ἐλευθερίας, ὁ μόνος ὁ ὁποῖος
ζωογονεῖ τὸν λογικὸν ἄνθρωπον, δὲν ἔχυνε
πλέον τὴν δρόσον του εἰς τὸ ἄμορφον προ-
σωπὸν τῆς· αὐχμηρὰ καὶ κατάξηρος ἦτον ἡ
ὄψις τῆς· γλυκεῖα αὔρα ἔπνεε μόνον ἀκό-
μη εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ὅπου ἐτάφη ὁ
Ἀριστογείτων· σιωπηλὴ παντοῦ ἀλλοῦ ἦτον ἡ
λύρα τοῦ Ἑλλήνος, ἡ ὁποία ἐγέμιζε προχθὲς
τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία μὲ τῆς παλληκα-
ριᾶς καὶ τῆς ἐλευθερίας τὰ τραγοῦδια· οἱ
πρὸς τὸν Ἐλευθερωτὴν τοῦ παντός ἐπινίκιοι
ῥυμοὶ δὲν ἀκούοντο πλέον· σκότος ἔπεσεν εἰς
τὴν ἐπιφάνειαν τῆς λαμπρᾶς αὐτῆς γῆς, καὶ
τὸ σκότος τοῦτο κίνδυνος ἦτον νὰ καταπλα-
κῶσῃ καὶ αὐτὸ τὸ φωτεινὸν τοῦ Ἀριστογεί-
τωνος μνήμα! Τὸ σκότος τοῦτο ἦτον σκότος
ἀβύσσου, καὶ τῆς ἀβύσσου ταύτης τὸ ἀγα-

νὲς στόμα ἀνοίχθη, διὰ νὰ καταπίῃ ὅλην τὴν
 Ρούμελκην, καθ' ἣν στιγμὴν κατέβη εἰς αὐ-
 τὴν τὸ καταπληκτικὸν τῆς ἐλευθερίας ὕμα,
 ἡ εἰς αἰῶνας αἰῶνων ἀξιωμακρόνυτος τοῦ
 Μεσολογγίου πόλις. Τὰ ἐνδοξα, πλὴν ἀτυχῆ
 τέκνα τῆς Ρούμελης, φεύγοντα τὸ σκότος
 τῆς ἀβύσσου, διεσπάρησαν τῆδε κακεῖσε ἄ-
 στεγα καὶ ἄπορα, ἄλλα ἐκρύπτοντο ἐν σπη-
 λαίαις καὶ ταῖς ὄπαϊς τῆς γῆς, ἄλλα κα-
 τέφευγον εἰς ἀκροτόμους λίθους, ἄλλα ἐσφα-
 λίζοντο εἰς τὰς κορυφὰς ἀβάτων βουνῶν, καὶ
 ἄλλα ἐκάθοντο ἀντικρὺ τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν
 ἡ ἀβύσσος ἐφοβέριζε νὰ καταπίῃ· ὅλα ἔβλε-
 παν ταπεινωμένην τὴν ὀύξαν της, ὅλα, ὡς
 τὰ τέκνα τοῦ Ἰσραὴλ ὅταν καθήμενα ἐπὶ τὸν
 ποταμὸν Βαβυλωνίως ἐνθυμοῦντο τὴν Σιών,
 ἔκλαιον πικρὰ ἐνθυμούμενα τὰς λαμπρὰς μά-
 χας τῶν Βασιλικῶν, τοῦ Μακρονόρου, τῆς
 Γραβιάς, τοῦ Καρπενησοῦ, τῆς Ἀμπλιανῆς,
 ὅλα ἐδιηγροῦντο τὰ περασμένα τῆς γῆς ἐκείνης
 μεγαλεῖα, μεγαλεῖα τὰ ὁποῖα μίᾳ στιγμῇ
 ἂν διέβαινεν ἀκόμη, ἔβλεπαν ὅτι ἐμελλον νὰ
 καταβοῦν καὶ αὐτὰ εἰς τὴν ἀνοιχθεῖσαν ἄ-
 βυσσον ἐπάνω τῆς ὁποίας ἐπέτετο τὸ μέ-
 γα θηρίον, διὰ νὰ παραχώσῃ ἐκεῖ μέσα τὰς
 τελευταίας ἐλπίδας τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, τὴν

γῆν, λέγω, ὅπου ἐτάφη ὁ Ἀριστογείτων, καὶ ἔπειτα νὰ τὴν σφραγίσῃ μὲ τὴν σφραγίδα τῆς αἰωνιότητος! Χέρι ἐχρειάζετο διὰ νὰ κτυπήσῃ κατακέφαλα τὸ ἐπάνω τῆς ἀβύσσου θηρίου, καὶ οὕτως ἡ ἀβύσσος νὰ κλεισθῇ πρὶν καταπίῃ ὅλην τὴν κινδυνεύουσαν ἐκείνην γῆν, καὶ ἀφ' οὗ πρῶτον ἀποδώσῃ ὅ,τι ἐπρόφθασε καὶ κατέπιεν. Ἀλλὰ ποῖον ἦτον τὸ τολμηρὸν χέρι τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ ἀντιπαλέσῃ μὲ τὸ μέγα τοῦτο θηρίον; ὄχι ἄλλο βέβαια, παρὰ τὸ χέρι τὸ βουμελιώτικον, ἐκεῖνο τὸ χέρι τὸ ὁποῖον καὶ ἐκινδύνευσε νὰ κόψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου μαχόμενον ἐντὸς τῆς ἡρωϊκῆς πόλεως τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ τὸ στιβαρὸν τοῦτο χέρι ἔπρεπε νὰ τὸ διευθύνῃ ἐπιχειρηματικῶς καὶ ἐμπειροπόλεμος ἄνθρωπος. Τοιοῦτος ἐπαρρήσιάζετο ὁ ἀρχηγὸς Καραϊσκάκης· αὐτὸς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνδρείων, οἱ ὁποῖοι τὸν πόλεμον ἔχουν χαρὰν καὶ τὸν κόπον ἀνεσιν, ἔλαβε συναγωνιστὴν καὶ τὸν ἀτρόμητον πολεμιστὴν τῆς Πελοποννήσου Νικήτην, εὔρε καὶ συνεργοὺς προθυμοτάτους εἰς τοὺς σωτηριώδεις τούτους σκοποὺς τοῦ φιλοτίμου καὶ φιλοπάτριδος Φαρβριανοῦς, καὶ ἐφωδιασμένος μὲ ὅλην τῆς Κυβερνήσεως τὴν πατρικὴν φροτίδα, ἔτρεξεν εἰς καταδίωξιν

τοῦ ἐπάνω τῆς ἀβύσσου μεγάλου θηρίου. Ἀλλὰ μάταιος ἤθελεν ἀποβῆ ὁ δεινὸς οὗτος ἀγὼν, ἂν ὁ οὐράνιος Πατήρ, ὁ ὁποῖος, κρίμασιν οἷς αὐτὸς οἶδεν, ἄφησε καὶ ἀφίνει πολλάκις τὴν εἰς αὐτὸν ἐλπίζουσαν Ἑλλάδα νὰ πίπτῃ εἰς πειρασμοὺς, χωρὶς ὅμως νὰ τὴν ἐγκαταλίπῃ, δὲν ἐθαυμάστονε τὰ ἐλέη του· αὐτὸς ὁ κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν ῥομφαίαν τὴν διστομον τὴν ὀξεῖαν, αὐτὸς ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ ὁποῖου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ, βρονταὶ, καὶ φωναὶ, πλήρης θυμοῦ καὶ ἀγανακτήσεως ἐστειλε κατὰ τοῦ αἰμοχαροῦς θηρίου πνεῦμα καταιγίδος, (*) καὶ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ πνεύματος τῆς καταιγίδος συνεπάγησαν τὰ ὕδατα, καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ παγετοῦ ἢ θυμωμένη ῥομφαία, τὴν ὁποίαν γυμνὴν ἐβαστοῦσαν εἰς τὴν δεξιάν οἱ Ἕλληνες, ὀδηγουμένη ἀπὸ τὸν ἄγγελον τοῦ ἐξολοθρευμοῦ ἐπεστρέφετο εἰς τὰς σάρκας τοῦ μεγάλου θηρίου κατὰ τὴν κδ Νοεμβρίου. καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἔραγαν σάρκας χιλιάρχων,

(*) Τόσος βαρὺς ἦτον ὁ ἐπισυμβᾶς χειμὼν, ὥστε ὅλα τὰ ἐκ τοῦ στρατοπέδου γράμματα ἔλεγον, ὅτι τὸ συμβᾶν ἦτον φανερόν σημεῖον τοῦ θεοῦ.

καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἱππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

Προσφέροντες τιμὴν καὶ εὐλικρινῆ εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς ἀθλήσαντας καὶ στεφανωθέντας εἰς Ἀράχρῳβαν κατὰ τὴν κδ Νοεμβρίου, οἱ ὁποῖοι ἐφάνησαν τὰ ὄργανα τῶν μεγάλων τοῦ οὐρανοῦ βουλῶν, ἃς δώσωμεν δόξαν καὶ μεγαλωσύνην εἰς τὸν οὐράνιον Πατέρα, ἀπὸ τὸν θρόνον τοῦ ὁποίου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ, βρονταὶ, καὶ φωναὶ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ κρατεῖ τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν, καὶ ὅλοι μὲ μίαν καρδίαν ἃς συμπάλλωμεν μεγαλοφώνως

Τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν;
Σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος.

Αὐτὸν τὸν ὕμνον, κατὰ τὴν πρόσκλησιν τοῦ ῥήτορος, ἔφαλε τρὶς ὅλος ὁ λαὸς, ἐξ-άρχοντος τοῦ ἀγίου Μητροπολίτου Ἄρτης.

Ἐκδίδοντες τὸν ἐκφωνηθέντα τοῦτον λόγον, σύντομον μὲν, πλὴν ἐμφαντικόν, πλήρη πάθους, καὶ σφοδρότητα καὶ γραφικὴν μυσταγορίαν πνέοντα, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ μὴ προσ-

θέσωμεν, ὅτι τὴν ἐντύπωσιν ἐκφωνηθεὶς ἐ-
προξένησεν, ὥστε ὅλον τὸ ἀκρατήριον ἐχει-
ροκρότησε τὸν ῥήτορα, ἂν καὶ τὴν πράξιν
ταύτην ἀπηγόρευε τὸ αἰδέσιμον τοῦ τόπου
καὶ τῆς τελετῆς.

(Ὁ Ἐκδ. τῆς Γεν. Ἐφημ. τῶν Ἑλλάδος.)

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΚΗΔΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΓΕΝΙΚΟΝ ΑΡΧΗΓΟΝ

Τῶν κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα στρατευμάτων,
Γεώργιον Καραϊσκάκη, αὐτοσχε-
διασθεὶς καὶ ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν 24 Ἀπρι-
λίου τοῦ 1827 ἔτους, καθ' ἣν ἡμέραν ἐγένετο
ἡ ἐπικήδιος τελετὴ ἀντίπεραν τοῦ Πόρου,
ἐπὶ τῆς παραλίας, ὅπου συνήλθον ὁ πρόεδρος
καὶ οἱ πληρεξούσιοι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως,
τὰ μέλη τῆς Ἀντικυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς,
ἡ φρουρὰ καὶ μέγα πλῆθος πολιτῶν.

Ὅρη τὰ ἐν Γελβουὲ μὴ καταβά-
τω ὄροσος καὶ μὴ ὑετὸς ἐφ' ἡμᾶς,
καὶ ἀγροὶ ἀπαρχῶν.

(Βασιλ. Δευτ. Κεφ. Α.)

Αἴτῳ ὀδυρόμενος ἔλεγεν ὁ Δαυὶδ, ὅταν ἦλθεν
εἰς αὐτὸν, καθήμενον εἰς Σεκελεμ μετὰ τὴν φθο-
ρὰν τῶν Ἀμαληκίτων, ἄνθρωπος Ἀμαληκίτης
ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τοῦ Σαοῦλ ὅλος κατα-
ξοχισμένος καὶ χῶμα ἔχων εἰς τὴν κεφα-
λήν του, καὶ ἀνήγγειλε τὸν θάνατον τοῦ
Σαοῦλ καὶ τοῦ Ἰωνάθαν.

Δροσιά, λέγω καὶ ἐγὼ, δροσιά καὶ ἔσοι

χή νὰ μὴ πέσουν πλέον περὶ τὸν Φαληρέα, καὶ ἀπαρχὰς νὰ μὴ δώσῃ ἡ γῆ ἐκείνη· εἰς τὴν γῆν ἐκείνην ἔπεσεν ὁ δυνατὸς, ὁ κοῦφος ὑπὲρ ἀετοῦς καὶ ὑπὲρ λέοντας κραταιὸς (*), ὁ δυνατὸς, τοῦ ὁποίου ἡ ῥομφαία δὲν ἐσκεπάζετο ἀπὸ τὴν θήκην τῆς πρὶν πρῶτον βαφῆ μετὰ τὸ αἷμα τῶν φονευμένων, ἢ πρὶν ἀλειφθῆ μετὰ τῶν δυνατῶν τὰ παχέα σπλάγγνα. (**)

Κλαύσατε, θυγατέρες τῆς Ρούμελης (***) , τὸν θάνατον τοῦ Καραϊσκάκη, κλαύσατε, θυγατέρες τῆς Ρούμελης, τὸν θάνατον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος, καταταχθεὶς ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀδελφῶν σας, ἐλάμπρυνε τὸ αὐχμηρὸν πρόσωπόν σας, σᾶς εὗγαλε τὰ πένθιμα φορέματα, σᾶς ἔνδυσε λαμπρὰ, καὶ ἔτρεχεν ἀκάματος, κατὰ τὴν τωρινὴν ἀνοιξίν εἰς τὰς κορυφὰς τοῦ Ἰμμητοῦ, δὴνὰ νὰ κόψῃ ἐκεῖθεν εὖσσμα ἄνθη, καὶ νὰ στεφανώσῃ τὰς παρθενικὰς

(*) Ἰπὲρ ἀετοῦς κοῦφοι καὶ ὑπὲρ λέοντας ἐκραταιώθησαν. (Βασίλ: δευτ: κεφ: Α').

(**) Ἀφ' αἵματος τραυματιῶν καὶ ἀπὸ στέατος δυνατῶν τόξον Ἰωνάθαν οὐκ ἀπεστράφη κενὸν ἐπίσω καὶ ῥομφαία Σαούλ οὐκ ἀνέκαμψε κενή. (αὐτόθι)

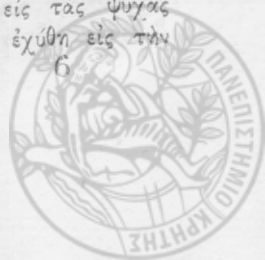
(***) Θυγατέρες Ἰσραὴλ ἐπὶ Σαούλ κλαύσατε τὸν ἐνδιδύσκοντα ὑμᾶς κόκκινον μετὰ κέσμου ὑμῶν, τὸν ἀναφέροντα κόσμον χρυσοῦν ἐπὶ τὰ ἐνδύματα ὑμῶν. (αὐτόθι)

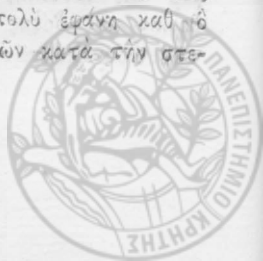
κεφαλᾶς σας. Ἀλλὰ τί προσκαλῶ μόνον τὰς θυγατέρας τῆς Ρούμελης εἰς κλαυθμούς; πῶς νὰ μὴ κλαύσωμεν ὅλοι; πῶς νὰ παρηγορηθῶμεν διὰ τὸν θάνατον τοιούτου ἀνδρός;

Μεταφέρω τὸν νοῦν μου εἰς τὴν πρὸ ἐνὸς χρόνου ἀξιοθρήνητον καὶ τρομερὰν τῆς πατρίδος στιγμὴν· τὸ νέφος βλέπω τοῦ δουλικοῦ σκότους ἐξαπλωμένον ἀπὸ τὰς ἄλλοτε λαμπρὰς καὶ τότε ἐξοφωμένας κορυφὰς τοῦ Μακρυνόρους, καὶ ἀπὸ τὰ παράλια τῆς Ἀκαρνανίας ἕως τὰ περὶ τῆς Ἀττικῆς· τὸ νέφος τοῦτο ἐσκέπαζεν ὡς μαῦρος μανδύας τὸ νεκρικὸν κρεβάτι τῆς Ρούμελης· μακρὸ καὶ βαθὺ σκοτάδι ἐσύρετο κατόπι τοῦ νεκρικοῦ αὐτοῦ μανδύου καταπυκνωμένον, καὶ ἐφοβέριζε νὰ πέσῃ ὅλον καὶ εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Πελοποννήσου, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν εἶχεν ἀποσβολωμένην ἢ Αἰγυπτιακὴ ὀμίχλη.

Πάντῃ ἐναντίαν τῆς νεκρικῆς ἐκείνης σκηνῆς ἔχω σκηνὴν σήμερον πρὸ ὀφθαλμῶν μου· Φῶς ἐλευθερίας, φῶς δόξης βλέπω σήμερον χυμένον ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Μακρυνόρους καὶ τὰ παράλια τῆς Ἀκαρνανίας ἕως τὰ περὶ τῆς Ἀττικῆς· τὸ φῶς τοῦτο τῆς ἐλευθερίας καὶ δόξης ἐνυπῆρχεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ρουμελιωτῶν, ἀλλὰ δὲν ἐχύθη εἰς τὴν

ἐσκοτισμένην ἐκείνην γῆν παρὰ διὰ τῆς ἰ-
 σχυρᾶς δεξιᾶς τοῦ Καραϊσκάκη. Αὐτός, δια-
 σκορπισμένα τὰ παληκάρια τῆς Φρούμελης
 τῆδε κακείσε, ἐκδίκτων πνέοντα καὶ αἶμα
 ἐχθρικὸν διψῶντα, ἐπειδὴ μολυσμὸς ὑποδου-
 λώσεως δὲν ἐξαλείφεται παρὰ μὲ αἶμα, τὰ
 ἐσύναξε καὶ τὰ ὠδήγησε πάλιν εἰς το στά-
 διον τῆς πολεμικῆς καρτερίας, γινόμενος ὁ
 ἴδιος αὐτὸς τὸ παράδειγμα εἰς δεκάμηνον
 διάστημα τῆς πολεμικῆς αὐτῆς καρτερίας.
 Παντοδαπὰς ἐλλείψεις ἔπασχε τὸ ὑπὸ τὴν ὁ-
 δηγίαν του στρατόπεδον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ
 ποτὲ εἰς διάλυσίν του δὲν τὰς ἐπρότεινε, πο-
 τὲ δὲν ἐγόγγυσε διὰ τὰς πολυειδεῖς του κα-
 κουχίας καὶ ταλαιπωρίας, ποτὲ δὲν ἐνέδω-
 σεν εἰς ὅσους πειρασμοὺς διὰ τὴν θέσιν
 εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκετο, ὑπέπεσε· σεμνυ-
 νόμενος δικαίως εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τῆς
 ἀρχηγίας, μὲ τὸ ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις του
 τὸν ἐτίμησε, ποτὲ δὲν ἐνόμισεν ὅτι αὐτὸ
 μόνον ἠμποροῦσε νὰ τὸν λαμπρύνῃ· ἠξέυρεν
 ὅτι τὰ ἔργα μόνον εἶναι ἡ λαμπρότης. Ὅθεν
 ἄξιος τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος ἐφαίνετο
 διὰ τῶν ἔργων του· ἄτρομος πάντοτε εἰς τοὺς
 πολέμους, ἀτρομώτερος πολὺ ἐφάνη καθ' ὃ
 διάστημα ἦτον ἀρχηγὸς τῶν κατὰ τὴν στε-

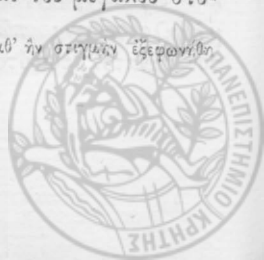
ρεὴν Ἑλλάδα στρατευμάτων. Τότε εἶχε ψωμί
 και αὐτὸς, ὅταν εἶχαν και οἱ ἀγαπητοὶ του
 Ἕλληνες· ἡ κλίνη του ἦτον κλίνη ἀπλοῦ στρα-
 τιώτου· πρωταγωνιστῆς ἐπαρουσιάζετο, και
 τὴν τιμὴν του ἀγῶνος ὅλην τὴν ἀπέδιδεν
 εἰς ἄλλους· ἐνθουσιασμένος διὰ τὴν παλλη-
 κариάν, ὡς παλληκᾶρι και ὁ ἴδιος, τὴν ἐ-
 τιμοῦσεν ὅπου τὴν ἔβλεπε, και τὴν ἀντά-
 μειβε πλουσιοπάροχα τοὺς γνωστοὺς διὰ τὴν
 ἀνδριάν τοὺς ἐκράζε κατ' ὄνομα, ὅταν ἐξε-
 σπάθωνεν ἐν καιρῷ μάχης, διὰ νὰ τον ἀκο-
 λουθήσουν· ἔβγανε τὰ πιστόλιά του ἀπὸ τὸ
 ζωνάρι, και με αὐτὰ, εἰς ἀνταμοιβὴν παλ-
 ληκαριᾶς, ἐστόλιζε του παλληκαριοῦ τὴν μέ-
 σση· ἔλυε τὴν ζώνην του και ἔδιδεν εἰς τὰς
 ἀνάγκας του πολέμου και τὸ ὕστερον νόμι-
 σμά του. Ἰδοὺ, Ἕλληνες, ὅσα χαρακτηροῖζουν
 τὸν ἀξιὸν ὁδηγὸν στρατευμάτων, ἰδοὺ ὅσα
 λαμπρύνουν τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τῆς ἀρχηγίας,
 ἰδοὺ ὅσα ἀπαθανατίζουν τὸν πολεμικόν, και
 ἀποκαταστένουν τὸν στρατηγόν, ποθητὸν εἰς
 τὸν στρατιώτην, σεβαστὸν εἰς ὅλον τὸ ἔ-
 θνος του, και φημισμένον εἰς ὅλα τὰ ἔθνη
 και εἰς ὅλους τοὺς αἰῶνας. Πῶς λοιπὸν ὅλοι νὰ
 μὴ κλαύσωμεν; πῶς νὰ παρηγορηθῶμεν διὰ
 τὸν θάνατον τοιοῦτου ἀνδρός;

Τοιαύτη ἐστάθη ἡ διαγωγὴ τοῦ πατριώτου Καραϊσκάκη εἰς τὸ διάστημα τῆς δεκαμηνῆς ἀρχηγίας του· ἀλλ' ἡ τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς του, ἡ στιγμή, ἡ ὁποία ἀνακαλύπτει ὅλον τὸν ἄνθρωπον κρυπτόμενον πολλάκις ἐν ὄσῳ ζῆ, τοῦ ἐπισφραγίζει τὴν ἀληθινὴν δόξαν, καὶ τοῦ στένει τρόπαιον ἀκόμη μονιμώτερον ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἡ ἀξιότης του ἔστησεν εἰς Ῥάχοβαν. Ἀκούσατε στρατιωτικοί, ἀκούσατε πολῖται τῆς Ἑλλάδος, ἀκούσατε φιλέλληνες καὶ φιλάρετοι Εὐρωπαῖοι τὰ τῆς τελευταίας στιγμῆς του:

Θανατηφόρα πληγωμένος ἐφέρθη εἰς τὸ πλοῖον (*) τοῦ μεγάλου στολάρχου τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ λάβῃ τὴν δυνατὴν ἰατρικὴν περιποίησιν· γυμνασμένος ἐξ ἀπαλῶν ἀνύχων εἰς τὸ σπαθὶ καὶ τὸ τουφέκι, εἰδήμων τῆς φύσεως τῶν πληγῶν, ἐγνώρισε μόνος του ὅτι ἡ βοήθεια τῆς ἰατρικῆς δὲν ἤθελεν ἰσχύσει, ὅτι ἡ μεγάλῃ περιποιήσις τοῦ στολάρχου δὲν ἤθελεν ὠφελῆσει, καὶ ὅτι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἦτον ἐγγύς· μὲ πνεῦμα τότε ἀτάραχον, μὲ πρόσωπον γαληνόν, καὶ μὲ φωνὴν καταναυκτικὴν ὠμίλησε πρὸς τοὺς περιεστῶτας ὀπλαρχηγούς, παρόντων καὶ τοῦ μεγάλου στο-

(*) Τοιαῦται εἰδήσεις ἦσαν καθ' ἡν στιγμὴν ἐξεφωνήθη ὁ λόγος.

λάρχου και τοῦ ἀρχιστρατήγου τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον:

» Μέγα βῆρος μὲ ἐπεφόρτισεν ἡ πατρίς μου·
 « μὲ δέκα μηνῶν δεινοὺς ἀγῶνας ἐπλήρωσα
 « τὸ χρέος μου· δὲν μὲ ἔμενε παρὰ ἡ ζωὴ·
 « ἰδοὺ θυσία τῆς πατρίδος καὶ ἡ ζωὴ μου· εἰς
 « τὴν πατριδα μου τὴν ἐχρεωστοῦσα, εἰς τὴν
 « πατριδα μου τὴν ἀποδίδω· ἀποθνήσκω· οἱ
 « στρατιῶταί μου ἄς τελειώσουν τὸ ἔργον μου,
 « ἄς μοῦ ἐλευθερώσουν τὰς Ἀθήνας.» Αὐτὰ εἶ-
 πε και παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς χεῖρας τοῦ
 πλάστου του κατὰ τὴν νύκτα τῆς 23 Ἀπρι-
 λίου, καθ' ἣν ἡμέραν ἐπανηγυρίζετο ὁ ὁμῶ-
 νυμὸς τοῦ Ἁγίου Γεώργιου. Τίνας καρδία δὲν
 κατανύγεται εἰς τοιοῦτον ἄκουσμα; πῶς να
 μὴ κλαύσωμεν ὅλοι; πῶς να παρηγορηθῶμεν
 διὰ τὸν θάνατον ἀνδρὸς, ὁ ὁποῖος ἀποθνή-
 σκει, και τὸ ὄνομα τῆς γλυκυτάτης πατρίδος
 ἀκόμη τὸ τραυλίζουν τὰ νεκρωμένα χεῖλη του;

Ἀλλὰ εἰς ἄνδρας ἀποθνήσκοντας διὰ τὴν πα-
 τριδα εἶναι πολλὰ δεκτότεροι ἀπὸ τοὺς κλαυ-
 θμοὺς αἱ πράξεις ὑπὲρ πατρίδος διὰ τὴν ὁ-
 ποίαν και ἐθυσιάσθησαν, και τῆς ὁποίας και
 ξεφυγοῦντες εἶχαν εἰς τὸ στόμα τὸ ἅγιον ὄνομα·
 ναί· αἱ πράξεις αἱ ὁποῖαι τοὺς ἐδόξασαν ζῶντας,
 αὐταὶ και μετὰ θάνατον τοὺς εὐχαριστοῦν

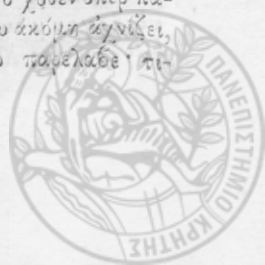

πραττόμεναι, κατὰ μίμησίν των· αὐταὶ ἀνα-
βαίνουν ὡς θυμιάμα εἰς τὰ ὕψη τῶν οὐρα-
νῶν, ὅπου, φεροῦντες οἱ ἀοιδίμοι αὐτοὶ ἄν-
δρες τῆς ἀρετῆς τοὺς στεφάνους, κάθονται
ἀκτινοβυλοῦντες πλησίον τοῦ θρόνου τῆς θεί-
ας μεγαλειότητος.

Στρατιῶται τῆς πατρίδος οἱ κατὰ τὸ
στρατόπεδον τῆς Ἀττικῆς εὐρισκόμενοι! στρα-
τιῶται, τοὺς ὁποίους ὁ Καραϊσκάκης ὠδή-
γησε τόσαις καὶ τόσαις φεραῖς εἰς τὴν δό-
ξαν, ἐνθυμηθῆτε ὅτι δὲν ἐτιέχατε δι' ἄλλο
μαζήτου τόσον ἄφοβοι εἰς τοὺς κινδύνους,
δὲν ἐχορτάσατε τὰ σπαθία σας μὲ τὰς σάρ-
κας τῶν ἐχθρῶν εἰς Πάχρῶν καὶ Βελίτζαν,
δὲν τοὺς ἀποδιώξατε αἰσχυρῶς ἀπὸ Δίστομον
καὶ Σάλωνα, παρὰ διὰ νὰ ἐλευθερώσετε τὴν
ὑποδουλωμένην γῆν σας ἐπὶ τοὺς τυράννους
σας· κάθε κίνημά σας εἰς ἐλευθέρωσιν τῆς
Ρούμελης, ἐλέγετε μόνοι σας, εἶναι ὀλισθη-
ρὸν, κάθε νίκη, ἀκαρποφόρητος, ἂν δὲν ἄρ-
πάσετε ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀπιστῶν τὴν ἰ-
εράν τῶν Ἀθηνῶν πόλιν. Αὐτὸ φωνάζοντες οἱ
ἴδιοι ἐπαρουσιάσατε τὰ στήθη σας ἔμπρο-
σθεν αὐτῆς τῆς πόλεως, προωρισμένης ἴσως
ἀπὸ τὴν θεῖαν πρόνοιαν διὰ νὰ γενῆ ἡ πρω-
τεύουσα τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος· εἰς πολ-

λας καὶ δεινὰς περιπλοκάς μὲ τοὺς αὐτοὺς
 ἔχθρους ἐμπλέχθητε· πείναν, γυμνωσιν, πα-
 γετοὺς ἐκαταφρονήσατε· πληγὴ ἀπὸ τὴν κα-
 κοπάθειαν ἐγένε το σῶμά σας, μόνον καὶ μό-
 νον διὰ νὰ στεφανώσετε τὰ ὑπέρλαμπρα ἔργα
 σας μὲ τῶν Ἀθηνῶν τὴν διάσωσιν· ὁ ἀτρό-
 μητος ἀρχηγός σας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς πόλεως
 μαχόμενος ἀπέθανε, καὶ εἰς τὰ χρώματα τῆς
 ἰδίας αὐτῆς πόλεως ἔγχυσε τὸ αἷμά του.
 Στρατιῶται παρόντες, καὶ ἀπόντες! ἀκόμη
 τὸ αἷμά του ἀχνίζει· χθὲς ἡ γῆ παρέλαβε τὸ
 σῶμά του, σήμερον περιμένει ἀπὸ σᾶς τὰς ἐπι-
 ταφίους τιμὰς του, ἀπὸ σᾶς τὰς περιμένει, καὶ
 τὰς περιμένει ὡς στρατιώτης ἀπὸ στρατιώτας,
 ὡς ἀποθανὼν ὑπὲρ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ
 μαχομενους ἀποφασιστικῶς ὑπὲρ Ἀθηνῶν. Στρα-
 τιῶται! ἡ γῆ τῶν ὑστερινῶν λόγων τοῦ ἀρχη-
 γοῦ Καραϊσκάκη περιφέρεται ἀκόμη εἰς τὰς ἀγκιάς
 μας. « Τελειώσατε, συστρατιῶται,
 λέγει ὁ ἀρχηγός, τὸ ἔργον μου, ἐλευθερώ-
 σατέμου τὰς Ἀθήνας, τὰς Ἀθήνας ἐλευ-
 θερώσατέμου ». Στρατιῶται! αὕτη εἶναι ἡ δι-
 αθήκη του, σεῖς εἰσθε οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης
 του, αὕτη εἶναι γραμμὴ μὲ τὸ χυθὲν ὑπὲρ πα-
 τρίδος αἷμά του, καὶ τὸ αἷμά του ἀκόμη ἀχνίζει,
 καὶ τὸ σῶμά του χθὲς ὁ τάφος τὸ παρέλαβε· τι-

μήσατε, στρατιῶται καθ' ὃν τρόπον ὁ ἴδιος, σᾶς παρήγγειλε τὴν μνήμην του· αὐτὸς ἀπέθανεν, ἀλλὰ τὸ παραδειγμά του ζῆ· ἀλλὰ τι λέγω τὸ παράδειγμα του ζῆ; αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶναι ἀοράτως μαζή σας, ἀλλὰ ὄχι πλέον πενιχρά, καταξεσχισμένα καὶ δυσώδη ἐνδυμένος, ὄχι πλέον αὐχμηρὸς, ὡς ἐζούσε μαζή σας, αὐτὸς σᾶς παρουσιάζεται ἐνδυμένος τὸ χρυσοῦφαντον φόρεμα τῆς δόξης, τὸ φόρεμα, το ὅποιον ἐνδύει τὸν στρατιώτην εἰς τὸ στάδιον τῆς μάχης ὁ ὑπὲρ πατρίδος θάνατος, αὐτὸς, Ἕλληνες, αὐτὸς, καθ' ἣν στιγμὴν ξεσπαθωμένοι κτυπήσετε τὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν, θέλει σᾶς παρουσιασθῆ τότε ὡς ὁ ἰσχυρὸς ἄγγελος τῆς ἀποκαλύψεως, καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένος νεφέλην, καὶ ἴρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον ὡς ὁ ἥλιος, καὶ αἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός· ναί, τοιοῦτος θα σᾶς παρουσιασθῆ, ἐπειδὴ τόση λαμρότης περιχύνεται μετὰ θάνατον εἰς ὅποιον ἠθέλην ἀποθάνει ὑπὲρ πατρίδος· αὐτὸν θέλετε ἀκούσει κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπαναλαμβάνοντα μεγάλη φωνῆ, ὅ,τι καὶ ἐνῶ ἀνέβαινον εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἔλεγε· Συστρατιῶται τελειώσατε τὸ ἔργον μου, ἐλευθερώσατέ μου τὰς Ἀθήνας, τὰς Ἀθήνας ἐλευθερώσατέ μου.

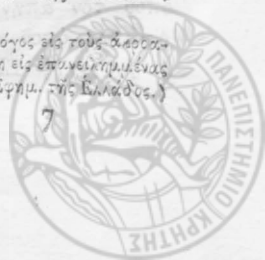

Λ Ο Γ Ο Σ

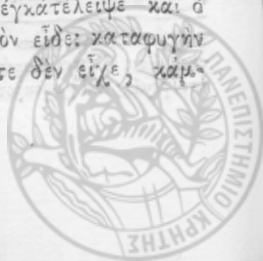
Ἐκφωνηθεὶς τὴν 13 Ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ἡμέραν ἐπανηγουρίζετο ἐν Αἰγίνῃ ἡ κατά τὴν ἡ τοῦ ἰδίου μηνος ἐν Νεοκαστρῷ ναυμαχία μεταξύ τῶν Γουρκοαἰγυπτιακῶν καὶ τῶν Συμμοχικῶν τῶν τριῶν Μεγάλων Δυνάμεων στόλων (*).

ΑΦΟῚ τὸ πολυαιώνιον σκότος τῆς δουλείας ἐξέγραψεν ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς τῶν ἐθνῶν τὴν βασίλισσαν ὄλων τῶν γενεῶν, τὴν γενεὰν τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ ἐξάλειψεν ἀπὸ τὰ στόματα τῶν ζώντων ὡς καὶ αὐτὰ τὰ σεβαστὰ ἀρχαῖα ὀνόματα τῆς Ἑλληνικῆς γῆς καὶ ἄφησεν ὡς γνωρίσματα τῶν τόπων τὰ στίγματα τῆς τρισβαθέου ὀνοματοθεσίας, ἐπαρουσίασε τὴν ἀλυσοδεμένην αὐτὴν γενεὰν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ κόσμου εἰς ὄνειδος ὄλων καὶ ἐμπαιγμὸν: ὡς καὶ αὐτὴ τῶν μεγαλειῶν τῆς γενεᾶς ἐκείνης ἡ μνήμη, ἡ ὅποια ὡς ἀνέσπερον σέλας ὠδηγοῦσε τὸν μεταξὺ τοῦ σκότους τῆς παρουσίας γενεᾶς πλανώμενον παρατηρητὴν εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς ἀτελείας.

(*) Τόσση ἐντύπωσιν ἔκαμεν οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀποστατάς, ὥστε ἡ κοινὴ εὐαρέστησις ἐφανερῶθῃ εἰς ἐπανειλημμένας ἐπευφημίας καὶ χειροκροτήματα. (Γεν. Ἐφημ. τῆς Ελλάδος.)

τήτου τῆς ἀρχαιότητος δόξης, ὡς καὶ αὐτὴ, λέγω, ἡ μνημη ἀντὶ νὰ κινηθῇ τὸ ἔλεος καὶ τὴν συμπάθειαν, κατέκρινεν ἀκόμη περισσότερο, καὶ ὅπως διόλου παρέδιδεν εἰς τὸ ὄνειδος καὶ τὸν ἐμπαιγμὸν τῶν ἐθνῶν τοὺς δυστυχεῖς Ἕλληνας, τοὺς ὁποίους καὶ ἡ ἀνωτέρα τῆς ἀνθρώπινης δυνάμεως τύχη ἐστέρησε τὴν πατρικὴν κληρονομίαν τῆς εὐδαιμονίας καὶ δόξης, καὶ ὁ σιδηροῦς δεσποτισμὸς ἔπαυσε νὰ ἐξομοιώσῃ μὲ τὸ κτῆνος· ἐλογίσθησαν τῶντι οἱ Ἕλληνες εἰς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, κατὰ τὸν προφήτην, ὡς ἀγγελια ὀστράκινα, ἔργα χειρῶν κεραμέως· ἐσκότασεν ὑπὲρ ἀσθόλην τὸ εἶδος αὐτῶν, οὐκ ἐπεγνώσθησαν ἐν ταῖς ἐξόδοις· ἐπάγη δέρμα αὐτῶν ἐπὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν, ἐξηράνθησαν, ἐγεννήθησαν ὡσπερ ξύλον· κατήντησεν ὁ ἄθλιος Ἕλλην ὁ ἄνθρωπος τῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς, ὁ ὁποῖος καταβαίνων ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ ἔπεσεν εἰς ληστὰς, ἐγυμνώθη, ἐπληγώθη, ἔμεινεν εἰς τὸν δρόμον ἡμιθανής, τὸν ἐγκατέλειψε καὶ ὁ ἱερεὺς ὅπου τὸν ἀπῆντησε, τὸν ἐγκατέλειψε καὶ ὁ Λεβίτης ὅπου ἦλθε καὶ τὸν εἶδε καταφυγὴν ὁ δυστυχὴς Ἕλλην πούποτε δὲν εἶχε, καίμα-

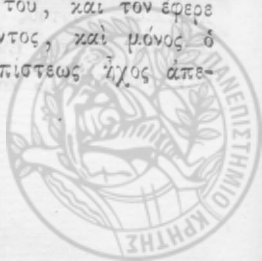
μίαν ἴκσιν δὲν εὗρησκειν εἰς τὰς πληγὰς του: παντοῦ ἄλλου τὰ χερίά του καὶ τὰ χεῖλη του ἀλυσοδεμένα, ἐλύοντο κάποτε ἐντὸς τοῦ ναοῦ ἀπὸ τὰ δεσμὰ ἐπισήμως, μάλιστα καθ' ἣν ὥραν ἀνοίγειν ὁ ἐκκλησιαστικὸς χρόνος, κατ' αὐτὴν, λέγω, τὴν ἀρχὴν τῆς Ἰνδικτου, ἔμβαινε εἰς τὸν ναὸν φαειρὸς καὶ πανηγυρίζων ὁ Ἕλληνας, ἐλάμβανε τὴν λύραν τοῦ πνεύματος, καὶ προσομιᾶζων τοὺς ἐτησίους ὕμνους του ἔψαλλε μεγαλοφώνως «ὡς τῶν Εβραίων» τὰ κώλα ἐν τῇ ἐρήμῳ ποτὲ ἀπειθησάντων «ὄντως σοὶ τῷ πάντων δεσπότη ἄξιως κατεστρώθη, οὕτω καὶ νῦν τὰ ὄστα διασκόρπισον τῶν δυσσεβῶν καὶ ἀπίστων Ἀγαρινῶν ψαλμικῶς παρὰ τὸν ἄδην, Χριστέ.»

Τοιουτοτρόπως ἐπαρηγοροῦτε τὰς θλίψεις του, αὐτὸ τὸ ἔλαιον ἔχυνεν εἰς τὰς ἑλεεινὰς πληγὰς του: τὸν ἐγκατέλειψε, καθὼς εἶπα, καὶ ὁ ἱερεὺς, τὸν ἐγκατέλειψε καὶ ὁ Λεβίτης.

Ποτὲ ἡ πολιτικὴ τοῦ κόσμου δὲν ἔπαθε τόσας μεταβολὰς ὅσας ἔπαθεν εἰς τοὺς τελευταίους τούτους καιροὺς: κατεστράφησαν τὰ ἀπ' αἰῶνων εἰς Εὐρώπῃν καθεστῶτα, ἐλύθησαν δεσμοὶ τῆς κοινωνίας, δημοκρατικαὶ με-

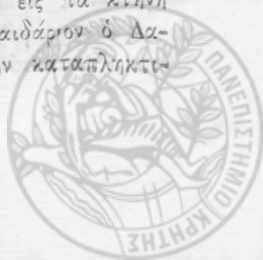

τέπεσαν εἰς μοναρχίας, καὶ μοναρχίαι εἰς δημοκρατίας, κράτη τὰ ὅποια ἐτρόμαξε καὶ γῆ καὶ θάλασσα ἐξ ὀλοκλήρου κατηργήθησαν, ἔθνη νέα ἀνηγέρθησαν, πολυαιώνιοι βασιλικάι γενεαὶ ἔπεσαν ἐν ἀκαρεῖ ἀπο τοὺς θρόνους τῶν πτώμα ἐξαισιῶν, ἀγενεῖς καὶ ἰδιῶται ἔδραξαν τὰ συντριμμέα σκῆπτρά των, ὅλον σχεδὸν τὸ πρόσωπον τῆς Εὐρώπης ἠλλοιώθη, μόνος ὁ θρόνος ἐκεῖνος, ὑποπόδιον τοῦ ὁποίου ἔτυχε νὰ πέσῃ ὁ Ἕλλην, ἀβλαβῆς καὶ ἀκλόνητος διεφυλάχθη εἰς τὸ μέσον τῶν ἐξαισιῶν τούτων μεταβολῶν, ἂν καὶ εἶχε πηλίνους τοὺς πόδας του, ὥστε ὁ Ἕλλην πάντοτε εἰς τὰ δεσμά, πάντοτε εἰς τὰς θλίψεις: κάνεις δὲν ἐσέβετο εἰς αὐτὸν τὰς σκιάς τῶν ἀθανάτων προπατόρων του δια νὰ τὸν δώσῃ χεῖρα βοηθείας, κάνεις δὲν συνέπασχε μὲ τὴν ἀνάξια πάσχουσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνθρωπότητα, κάνεις δὲν ἐνθυμεῖτο ὅτι ὁ Ἕλλην ἦτον καὶ αὐτὸς χριστιανός: τὸν ἐγκατέλειψε καὶ ὁ ἱερεὺς, τὸν ἐγκατέλειψε καὶ ὁ Λεβίτης: ἡ φωνὴ μόνη τῆς πίστεως καταβαίνουσα ἀπὸ τα ὕψη τοῦ οὐρανοῦ ἤχησε γλυκὰ εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ τὸν ἔφερε τὰ εὐαγγέλια τοῦ μέλλοντος, καὶ μόνος ὁ θεόπεμπτος ἐκεῖνος τῆς πίστεως ἦχος ἀπε-

κατέσταινε φορητὸν τὸν τραχὺν ἤχον τῶν ἀλύσων του: τῶντι ὅταν προσευχόμενος ὁ πιστὸς Ἕλλην ἔφαλλεν εἰς τὸν ἑσπερινὸν « Εὐκβαθέων ἐκέκραξά σοι κύριε, κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου » ἤκουεν εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του τὰ θεόπνευστα τοῦτα λόγια. « Μὴ φοβου ὁ παῖς μου, ἐγὼ ἐπιβλέψω ἐπὶ τὸν ὀνειδισμόν σου, ἐγὼ ἀντιλήψομαι σου, ἐγὼ λυτρώσω σε ἐκ χειρὸς ἀλλοτρίας τῆ κραταιᾶ μου χειρὶ, καὶ τῷ ἔραχίονί μου τῷ ὑψηλῷ. »

Ἦλθε τέλος πάντων τὸ πλήρωμα τοῦ χόνου, καθ' ὃν ἔνευσεν ὁ θεὸς εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀδυνάτου Ἕλληνος νὰ ἀποτινάξῃ, ἀγωνιζόμενος, τὸν ὀνειδισμόν του· χωρὶς χαλκίνην περικεφαλαιαν, χωρὶς μανδύαν καὶ ῥομφαίαν καταβαίνει εἰς τὴν πάλην, καὶ παρρυσιάζεται ὡς τὸ παιδίον τοῦ Ἰεσαὶ ἔμπροσθεν εἰς τὸν γίγαντα Γολιάθ: χαλκοσκέπαστος ὅλος ἀπὸ κεφαλῆς ἕως οὐρύχων ὁ ἀντίπαλός του ἀγαρινὸς τὸν ἐπροσκαλοῦσε νὰ πλησιάσῃ διὰ νὰ δώσῃ τὰ κρέατά του εἰς τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἰς τὰ κτήνη τῆς γῆς: ὁ Ἕλλην, ὡς τὸ παιδάριον ὁ Δαβὶδ, δὲν κατετρόμαξεν εἰς τὴν καταπληκτικ-

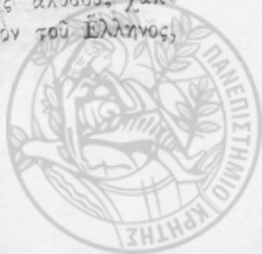
κὴν αὐτὴν τοῦ ἀντιπάλου του θεῶν, οὐτ' ἐδειλίασεν εἰς τοὺς ἐξολοθρευτικούς του λόγους: πιστὸς εἰς τὸν θεόν του ἤκουσεν εἰς τὰ βῆθη τῆς καρδίας του τὴν φωνὴν ὅπου ἤκουσε καὶ ὁ Δαβὶδ λέγουσαν, πορεύου, καὶ ὁ κύριος ἔσται μετὰ σοῦ· ἦλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως, «σὺ ἔρχεσαι, εἶπεν εἰς τὸν ἀντιπάλόν του, «ὑπερήφανε ἀλλόφυλε, ἐναντίον μου μὲ ῥομφαίαν, μὲ δόρυ, καὶ μὲ ἀσπίδα, καὶ ἐγὼ «τρέχω ἐναντίον σου ἐν ὀνόματι κυρίου Σα- «βαώθ, μάθε ὅτι εἰς τὴν φοῦκτάν μου θὰ «σὲ παραδώσει σήμερον ὁ κύριος, ἐγὼ θὰ «σὲ σκοτώσω, ἐγὼ θὰ σοῦ κόψω τὴν κεφα- «λὴν, θὰ δώσω τὰ ἀπομεινάρια σου καὶ τὰ «ἀπομεινάρια τοῦ στρατοπέδου τῶν ἀλλοφύ- «λων τὴν σήμερον εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐ- «ρανοῦ καὶ εἰς τὰ θηρία τῆς γῆς, ὅλη ἡ «γῆ θὰ γνωρίσει εἰς τοῦτόν μας τὸν ἄνισον «ἀγῶνα τοῦ ἐσταυρωμένου μου τὴν δυνάμιν, «καὶ ὅλος ὁ κόσμος θὰ μάθει, ὅτι χωρὶς «ῥομφαίαν καὶ χωρὶς δόρυ μὲ ἔσωσεν ὁ «ἐσταυρωμένος μου κύριος, ἐπειδὴ ὁ πόλεμός «μου εἶναι πόλεμος κυρίου.»

Τόσον μεγάλας ἐλπίδας συνέλαβεν ὁ Ἕλληνας, καὶ τόση ἦτον ἡ πρὸς τὸ ὕψιστον

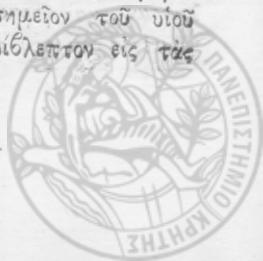
πεποίθησίς του ! αἱ ἐλπίδες του ὅσον μεγάλαι
καὶ ἂν ἦσαν δὲν ἐψεύσθησαν διάλου ὡς στε-
ρεωμέαι εἰς τὴν πέτραν τῆς πίστεώς του.

Ἀπαρνήθεις τὸν ἑαυτὸν του ἐνήκωσεν εἰς
τοὺς ὠκεοὺς τοῦ τὸν σταυρὸν τοῦ κυρίου, καὶ,
εἰς ἔκπληξιν ὅλων τῶν ἐθνῶν καὶ μνημόσυ-
νον ὅλων τῶν αἰώνων, τὸν ἔστησε μὲ τὰ
ἀδύνατά του χέρια εἰς τὰς κορυφὰς τῶν μι-
ναρέδων, τοὺς ὁποίους ἀσεβὲς χέρι ἐστήλωσεν
εἰς τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας τὰ ἐρείπια, ὑπερε-
δόξασε τὸ ὄνομά του κατὰ τὰς μάχας τοῦ
Βαλτετζιού, τῆς Τριπολιτζᾶς, τῶν Δερβενα-
κιῶν, τοῦ Ναυπλίου, τοῦ Μακρυνόρους, τῶν
Βασιλικῶν, τῆς Ἄμπλάνης, τοῦ Καρπεν-
σιου: Ἡ καρτεροψυχία του ἀποθέωσε τὸ Με-
σολόγγι, τὴν ἐποχὴν τοῦ ὁποίου ὁ 10 αἰὼν,
τὸν ὁποῖον τίποτὲ δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἐξιππάσῃ,
ἔγραψεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἡμετέρων τοῦ
παλαιοῦ κόσμου: εἶδεν ὁ κόσμος εἰς τὰ ἑπτα-
ετὲς τοῦτο διάστημα ὅ,τι δὲν ἀνέγνωσεν ἄλ-
λοτε εἰς τὴν ἱστορίαν: εἶδε καταπληκτικὰ
καὶ πολυάριθμα ξύλινα φρούρια τοῦ δεσπο-
τισμοῦ ὑπερήφανα νὰ καταπατοῦν καὶ τοὺς
ἀγρίους ἀνέμους καὶ τὴν πολυχύμαντον θά-
λασσαν, καὶ φορτωμένα βαρεῖας ἀλύσου: χαλ-
κωμένας διὰ τὸν ἀπειθῆ λαὸν τοῦ Ἑλλήνος,

νά εκπλέουν πολλάκις τὸν Ἑλλήσποντον, καὶ
νά φαίνεται ὅτι συμπλέει μὲ αὐτὰ καὶ ἡ
νίκη παρακολουθουμένη ἀπὸ τὸν ὄλεθρον, καὶ
ἕξαφνα ὀλίγα ἀσήμαντα σκαφιδία σταυροφόρα
νά παρουσιάζονται ὡς κώνωπες πρὸς λέαντας,
καὶ ἄλλα νά τὰ τρέπουν εἰς φυγὴν κατησχυ-
μένα, καὶ ἄλλα γινόμενα φλόγες νά τὰ πνί-
γουν εἰς τὰ ρεύματα τῆς μικρᾶς φλογός των,
καὶ αἱ βρονταὶ καὶ αἱ ἀστραπαὶ, καὶ οἱ
καπνοὶ, καὶ τὰ θαλασσοσκορπισμένα πτώματα
καὶ ἀπομεινάρια τῶν φλογιζομένων αὐτῶν τρο-
μακτικῶν φρουρίων, διεσπαρμένα εἰς τὰς Ἑλ-
ληνικὰς θαλάσσας, νά λέγουν ὡς πολυφθογ-
γοὶ σάλπιγγες τὸν ἀφευκτον καὶ ταχὺν συν-
τριμμὸν τοῦ σαθρωμένου τῶν Ὀσμανλίδων
πολιτικοῦ κολοσσῷ.

Εἶδε τότε ὁ ἐξευγενισμένος ἄνθρωπος τῆς
Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ὅτι παράγεται ἐκ
τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἕνας νέος κόσμος,
ἤκουσεν ὁ θεοσεβὴς χριστιανὸς τῶν δύο ἡμι-
σφαιρίων εἰς τα βᾶθη τῆς ψυχῆς του ὅτι ὁ
ἐν τριάδι θεὸς δοξολογεῖται μεγάλη φωνῇ εἰς
τοὺς δρόμους καὶ τὰς ἀγορὰς τοῦ Ναυπλίου,
ὅτι κώδωνες ἱεροὶ κρεμῶνται εἰς τὰς κορυφὰς
τῶν μιναρέδων, ὅτι τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ
τοῦ ἀνθρώπου ὑψόνεται περίβλεπτον εἰς τὰς

ἐπάλλξεις τοῦ Παλαμηδίου: μανθάνουν οἱ φι-
 λάνθρωποι ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῆς Ἑλλάδος λύε-
 ται ἀπὸ τὰ ἀπάνθρωπα δεσμά του, καὶ εὐθύς
 βήματα, ἄμβονες, θέατρα, καθέδραι, ὅλα
 χαιρετοῦν τὴν νέαν δημιουργίαν, ὅλα ἐορτά-
 ζουν τὴν ἀνύψωσιν τοῦ σημείου ὁποῦ ἤνωσε
 τὴν γῆν μὲ τὸν οὐρανὸν, ὅλα χαιρετοῦν τὴν
 ἐπάνοδον τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἀνθρωπότη-
 τα: βιβλιοθῆκαι ὁλόκληροι γράφονται ὑπὲρ
 τοῦ Ἑλληνοσ, αἱ ἐφημερίδες ὅλου τοῦ κό-
 σμου γίνονται ἐφημερίδες τῆς Ἑλλάδος, ἡ
 κοινὴ δοξασία ἐξοπλίζει τὸν Ἕλληνα μὲ τὴν
 ἀκαταμάχητόν της πανοπλίαν, καὶ κατασυν-
 τρίζει ὅσα βέλη ἐπιχειρίζεται νὰ ρίψῃ ἐναν-
 τιον τοῦ ὁ χριστιανόσχημος Ἰσλαμισμοῦ: ἐ-
 φρούαζεν ὁ ἀντίπαλος τοῦ Ἑλληνοσ βλέπων τὸν
 φιλελληνισμόν ἀφόβως νὰ προκύπτῃ ἀπὸ τὰ
 παλάτια τῶν μεγιστάνων τῆς Εὐρώπης, καὶ
 ὅλος λαμπρότητα ἡγεμονικῆς εὐνοίας ἐνδυ-
 μένος, νὰ ἐμβαίνει φαιδρὸς καὶ πλήρης ἐλ-
 πίδων, καὶ εἰς αὐτὴν τοῦ γεωργοῦ τὴν κα-
 λύβαν: ἐφρούαζεν ὅταν ἔμαθεν ὅτι παντοῦ συ-
 νιστῶνται ἑταιρεῖαι ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων συγ-
 κροτούμεναι ἀπὸ μέλη μεταξὺ τῶν ἐνδοξοτέων
 ἀνδρῶν κάθε ἔθνους, ὅτι αἱ ἐκκλησίαι τῆς
 Ἑλβετίας, Γερμανίας, Γαλλίας, ὀλλάνδας,

Ἀμερικῆς, πάσης ἐπισκοπῆς χριστιανῶν, δέ-
 ονται μεγαλοφώνως ὑπὲρ ἐνισχυσεως, κράτους,
 νίκης τῶν ὑπὲρ πιστεως ἀγωνιζομένων Ἑλ-
 λήνων, ὅτι γυναῖκες τῆς πρώτης τάξεως πε-
 ριφέρονται εἰς πόλεις καὶ χωρία ὑπὲρ Ἑλ-
 λήνων, ὅτι ὁ πτωχὸς ἐργάτης ἐπιστρέφων
 τὸ ἐσπέρας ἀπὸ τὸ ἔργον του, μοιραῖζει τὸ
 ἡμερομίσθιον του μεταξύ τῶν πεινῶντων τέκ-
 νων του καὶ τοῦ μαχομένου Ἕλληνος, ὅτι
 τέλος πάντων, (πράγμα ὅσον δυσπίσευτον,
 τόσον ἀληθές,) καὶ τὰ τέκνα τῶν σταυρω-
 τῶν τοῦ κυρίου μας, καὶ αὐτὰ λαμβάνουν
 οἶκτον εἰς τὰ δεινὰ τῶν πιστευόντων εἰς τὸν
 ἐσταυρωμένον, καὶ τοῦ ἐξαπλίζουσιν καὶ αὐτὰ
 τὸ χέρι κατὰ τοῦ τυράννου του. . .

Τοιοῦτοτρόπως ἔτρεχεν ἡ φιλανθρωπία καὶ
 ὁ φιλελληνισμὸς ἀπὸ καρδίαν εἰς καρδίαν καὶ
 ἐνίσχυσον τὸν ἀγωνιζόμενον Ἕλληνα.

Ἄλλ' ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦτον ἡ καρ-
 τερία τοῦ Ἕλληνος, ὅσον διάπυρος καὶ ἂν
 ἦτον ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ φιλέλληνος, ἡ Ἑλλάς
 τρέγουσα τὸν αἱματοσταγῆ τοῦτον καὶ ἐξο-
 λοθρευτικὸν ἀγῶνα, εἶχεν ἀφευκτὸν χρείαν,
 εἰς κατόρθωσιν τῶν μεγάλων σκοπιῶν τῆς, ἰ-
 σχυροτέρας ὑπερασπίσεως, εἶχε χρείαν τῆς
 ἐπισκέψεως ἐκείνων εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὁ-

ποιῶν ὁ κύριος τῶν κυρίων ἔθεσε τὰς τύχας τοῦ κόσμου, καὶ χρεῖαν μάλιστα ταχεῖαν διὰ τὰς συμπεσούσας περιστάσεις. Ἐξ αἰτίας τοῦ καταστρεπτικοῦ τούτου καὶ παμφάγου πολέμου συνωμοιώθησαν μὲ τοὺς ἀγροὺς αἱ πόλεις καὶ τὰ χωρία τῆς πολεμούσης Ἑλλάδος, καὶ κατ' ἐξοχὴν τῆς ὅσον πολυενδόξου, τόσον καὶ πολυδακρύτου Ρούμελης, ἡ ὁποία περιμένει σήμερον καὶ αὐτὴ ἀπὸ τοὺς δικαίους κριτας τὴν ἀνεσιν τῶν δεινῶν τῆς, καὶ τὴν ἀμειβὴν τῶν τρομακτικῶν θυσιῶν τῆς: χέρσος καὶ ἄκανθα ὅλη ἡ γῆ τῆς, χωραὶ καὶ χωρία τῆς, τὰ σκοτεινὰ ἄντρα, αἱ σχισμαὶ τῶν πετρῶν, αἱ τρώγλαι τῆς γῆς, καὶ οἱ φάραγκες τῶν ὀρέων, ἀπορία παντοῦ στενὴ καὶ σκότος καὶ θλιψίς: εἰς τοιαύτην ἐρημώσεως θέαν δὲν ἠμπορεῖ ὅποιος ἔχει ἀνθρώπινα σπλάγχνα παρὰ νὰ θρηνήσῃ ὡς ὁ Ἱερεμίας λέγων «Τίς δώσει κεφαλὴ μου ὕδωρ καὶ ὄφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων; καὶ κλαύσομαι τὸν λαὸν τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτός!»

Ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀγῶνος τὰ βλέμματα τῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων ἐπροσηλώθησαν ὅλως δι' ὅλου εἰς τὸ μέγα τοῦτο δράμα, καὶ ἀτενῶς ἐθέωρουσαν τὰς σκηνάς, ὅσαι μετὰ χιλιάδας χρόνων ἐπαρουσιάζοντο

εἰς τῆς κλασικῆς γῆς τὸ παράδοξον τοῦτο θέατρον: ἐδίσταζαν κατ' ἀρχάς εἰς τὴν ἱερότητα τοῦ ἀγῶνος: παρόμοια μὲ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα συμβάντα εἶχαν συγχρόνως ὑπ' ὄψιν: ἂν καὶ ἄλλης αὐτὰ φύσεως καὶ πολλὰ διαφορετικοῦ χαρακτῆρος, ὅμως συμπτώσεις καιρῶν καὶ περιστάσεων συγχέουσαι τὰς φύσεις καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῶν ἐπαναστάσεων, παρεμόρφωναν καὶ τοὺς σκοποὺς, παρεξηγοῦσαν καὶ τὰ αἷτια: Ὁ Ἕλλην ὄλος πληγᾶς, ὄλος δάκρυα, καὶ μὲ τὸ ὄνομα, τοῦ ἐσταυρωμένου εἰς τὸ στόμα καὶ τὴν αἵμοσταγῆ ῥομφαίαν εἰς τὴν δεξιάν, συνωδεύετο ἀπὸ ὄλον τὸν πολιτισμένον κόσμον εἰς τὰς ὑψηλὰς αὐλὰς, καὶ ἐπακουμδισμένος εἰς τὸν στιβαρὸν βραχίονα τοῦ μεγάλου ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἐσυντριψε τὰ ἱερά δεσμὰ, ὅπου ἀλυστόδεναν τὸν ἠθικὸν καὶ πολιτικὸν ἄνθρωπον, ἐκάλεσε πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ εἶναι ἓνα νέον κόσμον (*) καὶ καθήμενος ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς ἐφαίνετο ὅτι ἔλεγεν εἰς τοὺς λαοὺς τοὺς κοπιῶντας καὶ πεφοτισμένους ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς·" εἰς αὐτὸν λέγω τὸν στιβαρὸν βραχίονα ἐπακουμδισμένος ὁ Ἕλλην,

(*) Σημ. Φράσις τοῦ ἀειμνήστου Κάνιγκος εἰς τὸν περὶ Πορτογαλλίας λόγον.

ἔτρεγεν εἰς τὰ ταμεῖα τῆς ἡγεμονικῆς συμ-
 παθείας, καὶ ἐλεεινολογούμενος ἔλεγεν « ἀνοί-
 » ξατέ με τὴν θύραν τῆς δικαιοσύνης καὶ
 » τῆς εὐσπλαχνίας, εἶμαι καὶ ἐγὼ ἄνθρω-
 » πος, εἶμαι καὶ ἐγὼ χριστιανός, ἐκεῖνοι
 » ὅπου ἐγέννησαν ἐμέ, ἐγέννησαν καὶ τὴν φι-
 » λосоφίαν, ἡ γλῶσσά μου ἐκήρυξε τὸ βιβλίον
 » τῆς ἀληθείας καὶ τῆς χάριτος. Μὴ
 » σᾶς παροργίσῃ ἐναντίον μου ἡ αἰμοσταγῆς
 » ῥομφαία, τὴν ὁποίαν βλέπετε ὅτι κρατῶ εἰς
 » τὴν δεξιάν μου. Τί νὰ κάμω; ἐπλήσθη
 » κακῶν ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἡ ζωὴ μου
 » τῷ ἄδῃ ἤγγισε: ἔδραξα εἰς τὸ χέρι μου
 » τὸ ἐξολοθρευτικὸν τοῦτο σπαθί, ἐπειδὴ προσ-
 » ελογίσθην μετὰ τῶν καταδαινόν-
 » των εἰς λάκκον, ἐπειδὴ ἐγεννήθην
 » ἀβροθήητος, ἐν νεκροῖς ἐλεύθερος,
 » ἐπειδὴ ἐκακώθην καὶ ἐταπεινώθην
 » ἕως σφόδρα ὠρυόμενος ἀπὸ στεναγ-
 » μου τῆς καρδίας μου. . . . Κατενύγον-
 » το εἰς τούτους τοὺς ἐλεεινοὺς τοῦ Ἑλλήνος
 » λόγους αἱ εὐσυμπάθητοι καρδιαὶ τῶν ἡγεμό-
 » νων, ἀλλὰ ἀνάγκη ἦτον νὰ σταθῇ ἀκόμη ὁ
 » δυστυχὴς Ἕλληνας ἐκτὸς τοῦ ναοῦ τῆς ἡγεμο-
 » νικῆς συμπαθείας. Θεωρούμενος κατὰ τὴν
 » ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνός του ὡς βέβηλος, εἶχεν χρει-

αν πρώτον καθαγνισμῶν. ἀλλ' ἐν ᾧ καθαγνί-
 ζετο ἀναγεννώμενος εἰς τὸ λουτρόν τοῦ αἵ-
 ματός του καὶ τῶν θαυρίων του, καὶ δίδων τὰς
 πλέον ψηλαφητὰς ἀποδείξεις τῆς ἀγνότητος καὶ
 ἀγιότητος τοῦ ἀγῶνός του, αἱ κραταιαὶ δυνά-
 μεις ἐβουλεύοντο τὴν σωτηρίαν του· φιλανθρω-
 πία καὶ φιλοχριστιανισμὸς, καθήκοντα τῶν
 ὑπ' αὐτὰς λαῶν καὶ συμφέροντα πολιτικῆς ὑ-
 ψηλοτέρας ἀπὸ τὴν τετριμμένην προώδευσαν εἰς
 τὰς βουλὰς τῶν τριῶν μεγάλων Δυνάμεων·
 Ἡ πίστις καὶ ἡ πατρίς, ἀχώριστοι ὡς ἀδελ-
 φαί, καὶ ἐνδεδυμένοι τὸ φῶς τῆς ἐλευθερίας,
 ἀπεσπάρθησαν διὰ παντός κατὰ τὴν 6 Ἰου-
 λίου (24 Ἰουνίου) διὰ τῶν κραταιῶν βασιλείων
 ἕως τέκνα τοῦ φωτός ἀπὸ τὸν πατέρα τοῦ
 σκότους. Ἀλλὰ δὲν ἔφθανε τοῦτο, χρεία ἦτον
 καὶ νὰ παραπεμφθοῦν εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ
 πομπῆς καὶ δυνάμεως διὰ νὰ μένουν διὰ
 παντός ἄτρωτοι ἀπὸ τὰ βέλη τοῦ δεσπο-
 τισμοῦ καὶ τῆς βαρβαρότητος· χρεία ἦτον τὸ
 βιβλίον τοῦ νόμου γεγραμμένον ἀπὸ τῶν ἰδίων
 Ἑλλήνων τὰς χεῖρας, καὶ καθιερωμένον ἀπὸ
 τὴν συνθήκην, νὰ ἀσφαλισθῇ ἀπὸ τὴν κρα-
 ταιῶν τῶν δυνάμεων αἰγίδα, διὰ νὰ διαμει-
 νῇ ἀνεπηρέαστον ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ὑπερ-
 τάτης ἀρχῆς τῆς ἀναγεννωμένης Ἑλλάδος.

Δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ τιμῆσῃ ὅσον πρέπει τὴν ἀξίαν αὐτῆς τῆς ἡγεμονικῆς πράξεως, ἂν δὲν μετρήσῃ καλὰ καλὰ, ὅσας δυσκολίας ἐπαρουσίαζε. Δεισμὸς μετὰ τινῶν τῶν μεγάλων Δυνάμεων καθιέρωσεν εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ συνθήκην τὸ ἀμετάτρεπτον τῶν καθεστώτων τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, καὶ ἐδῶ ἐπρόκειτο λόγος καθιέρωσεως πολιτικῆς ἀνατροπῆς, ἂν καὶ ἱεράς καὶ δικαίας: ἐπίσημον ἐγγραφὸν τινῶν Δυνάμεων κατέκρινεν εἰς Βερώνην τὸν ἀγῶνά μας, καὶ ἐδῶ βλαπτέται κάλαμος εἰς ἐνοπλὸν ὑπεράσπισιν τοῦ ἀγῶνός μας: συμφέροντα τῶν αὐτῶν ἀντικείμενα πρὸς ἀλλήλα τείνουν εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν: Κράτος, τοῦ ὁποίου τὰ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος δίκαια ἐσεβάσθησαν ἀπ' αἰῶνος ἀπὸ τῶν βασιλεῖς, βιάζεται ἀπὸ τοῦς ἰδίους βασιλεῖς νὰ τὰ ἀπαρνηθῇ, φρούρια νὰ παραιτήσῃ πάντῃ ἐναντίον τῶν ὀρθοσκευτικῶν τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ἀρχῶν: γῆν κατεχομένην ἀπὸ τὰ στρατόπεδά του νὰ παραχωρήσῃ, ὁ στόλος του εἰς Ἑλληνικὸν τόπον νὰ μὴ προσβάλῃ, τὰ πλῆθη του ὅθεν ἤλθαν νὰ ἐπιστρέψουν: ἡ Ἑλλὰς νὰ μείνῃ Ἑλλὰς. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ὅποιος θελήσει καλὰ καλὰ νὰ μετρήσῃ, ἐκεῖνος μόνον ἤμπορεῖ καὶ ὅσον

πρέπει νὰ κατανοήσῃ τὴν ἀξίαν αὐτῆς τῆς ὑψηλῆς πράξεως.

Πόσῃν δόξαν, πόσον κλέος περιχύνει εἰς τὴν ἡγεμονικὴν αὐτὴν πράξιν τὸ μέγα συμβάν τοῦ Νεοκάστρου! μὲ πόσῃν εὐγνωμοσύνην αἰχμαλωτίζει τὰς καρδίας ὅλων τῶν Ἑλλήνων ὁ ζῆλος τῶν ἀτρομήτως ἀγωνισθέντων Εὐρωπαίων! (*)

Ἀπέβριψεν ὁ δυνάστης τοῦ Βυζαντίου τὰς προτάσεις τῶν εἰρηνοποιῶν Δυνάμεων, κατεφρόνησε τοὺς φοβερισμούς των καὶ ἐπηρμένος εἰς τὸ πολυάριθμον τῶν ναυτικῶν του δυνάμεων καὶ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ του Σατράπου, θέλει νὰ σχίσῃ τὴν εἰρηνοποιάν τῆς 6 τοῦ Ἰωλίου Συνθήκην· οὔτε βάνει ποσῶς εἰς τὸν νοῦν του ὅτι ὀλίγα πλοῖα μιᾶς τῶν εἰς τὴν συνθήκην Δυνάμεων ἐβίασαν εἰς τὰς ἡμέρας του τὴν διόδον τῶν Δαρδανελίων, καὶ παρυσισθέντα ἔμπροσθεν τοῦ παλατίου του ἔκαυσαν τὸν ἐκεῖ παρευρεθέντα στόλον του, καὶ ἐκλόνησαν τὸν θρόνον του, οὔτε ἐνθυμεῖται παντελῶς ὅτι ὅλος ὁ ὀγκώδης του στόλος κατεστράφη ἄλλοτε εἰς τὸν Τζεσμέν ἀπὸ

(*) Σημ. Εἶναι ἀνάγκη νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐν ᾧ ἐκφωνεῖτο ὁ λόγος, δὲν μᾶς ἦσαν γνωστὰ τὰ περιστατικὰ τῆς μάχης.

δύναμιν ἐπίσης συμμετόχον καὶ αὐτὴν τῆς αὐτῆς Συνθήκης. Ἄφρων καὶ μανιώδης θέλει νὰ στήσῃ τὴν θέλησίν του ὑπεράνω τῆς θελήσεώς των, μεταχειριζόμενος ὄργανον τὸν ἀφρονέστερόν του καὶ μανικώτερον υἱὸν τοῦ Σατράπου τῆς Αἰγύπτου: ἀλλὰ ἡ δικαία ὀργὴ τῶν ἀηττήτων Εὐρωπαϊκῶν στόλων ἄστραψε καὶ ἐβρόντισε κατὰ τῆς ἀπειθοῦς κεφαλῆς καὶ τῶν δύο. ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς, τοιοῦτοτρόπως ἀφανίσθησαν οἱ πολυ-ἀριθμοὶ στόλοι των: ἤθελέ τις εἰπεῖ ὅτι ἔπεσε πῦρ ἐξ οὐρανοῦ καὶ κατέκαυσε αὐτούς: οἱ μεγάλοι καὶ πολυχρόνιοι τοῦ Αἰγυπτίου ἀγῶνες κατεστράφησαν ὅλοι ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὅλα του τὰ μεγάλα σχέδια, καὶ ὅλαι του αἱ χρησταὶ ἐλπίδες ἐνταφιάσθησαν διὰ παντὸς εἰς τὰ νερὰ τοῦ Νεοκάστρου, ὥστε ἡ ναυμαχία αὕτη δύναται νὰ εἰπῆ δεσποτικῆ τῇ φωνῇ εἰς τὸν Σουλτάνον του, ὅ,τι ἡ ναυμαχία ἄλλοτε τοῦ Εὐρυμέδοντος, κατόρθωμα τοῦ μεγάλου Κίμωνος, εἶπεν εἰς τοὺς προγόνους τοῦ ἰδίου τούτου Σουλτάνου «Μὴ μακροῖς πλοίοις ἐπὶ τάνδρον πλεῖν Φασήλιδος» Πολεμικὰ σου καράβια νὰ μὴν εἰσπλεύσουν πλέον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν θάλασσαν.

Αὐτὴν τὴν ὑπερένδοξον ναυμαχίαν τιμῶσαι κατ' ἀξίαν καὶ ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Κυβέρνησις μᾶς συνεκάλεσαν σήμερον νὰ πανηγυρίσωμεν μὲ ὕμνους καὶ δοξολογίας· ἀποδίδοντες ὅλοι χάριτας εἰς τὸν ὕψιστον ὅτι ἐπεσκέψατο τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐξ ὕψους καταικητηρίου αὐτοῦ, ἅς ἐνώσωμεν ὅλοι τὰς ἱκετηρίου φωνάς μας εἰς σημεῖον τῆς εἰς τοὺς ὑπερμάχους μας Βασιλεῖς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης, καὶ ἅς ψάλλωμεν ὅλοι ὁμοθυμαδόν.

Κύριε σῶσον τοὺς Βασιλεῖς.

